

Západočeská univerzita v Plzni

FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

PODMÍNĚNÉ PROPUŠTĚNÍ Z VÝKONU
TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

Matěj Liška

Plzeň 2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni dne 29. srpna 2014

.....

Zvláštní poděkování náleží JUDr. Simoně Stočesové, Ph.D., LL.M., za vstřícné přijetí k individuálnímu tématu mé diplomové práce, dále pak Mgr. Milosavu Boudníkovi a JUDr. Josefu Liškovi za cenné rady a odborné připomínky.

Obsah

Úvod.....	4
1 Vývoj právní úpravy podmíněného propuštění	8
1.1 Vývoj právní úpravy v letech 1919 – 1950.....	8
1.2 Vývoj právní úpravy v letech 1950 - 1961	9
1.3 Vývoj právní úpravy v letech 1961 - 2009	11
1.4. Právní úprava od 1.1.2010	12
2 Zákonné podmínky podmíněného propuštění.....	15
2.1 Podstata podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody	16
2.2 Obligatorní podmínky pro podmíněné propuštění	19
2.2.1 Vykonání určité části trestu	20
2.2.2 Polepšení odsouzeného	24
2.2.3 Řádný život nebo přijetí záruky za dovršení.....	26
2.3 Fakultativní podmínky podmíněného propuštění	27
3 Řízení o podmíněném propuštění.....	29
3.1 Osoby oprávněné podat návrh, žádost na podmíněné propuštění.....	29
3.1.1 Příslušnost soudu	31
3.2 Úkony soudu po podání návrhu na podmíněné propuštění.....	32
3.2.1 Projekt „Křehká šance“	34
3.3 Rozhodnutí o podmíněném propuštění	36
3.3.1 Zkušební doba	38
3.3.2 Uložení přiměřených omezení a povinností	39
3.3.3 Uložení dohledu nad podmíněně propuštěným	40
3.4 Zakončení podmíněného propuštění	42
4 Některá specifika podmíněného propuštění	45
4.1 Přeměna trestu odnětí svobody v trest domácího vězení	43
4.2 Podmíněné propuštění mladistvého	45
4.3 Komparace s německou právní úpravou	47
5. Statistiky týkající se podmíněného propuštění	50
Závěr.....	48
Seznam použitých zdrojů.....	50
Abstrakt.....	53
Seznam klíčových slov.....	54

Úvod

K výběru mé diplomové práce na katedře trestního práva přispělo několik rozhodujících faktorů. Jedním z nich je bezpochyby ten, že se snažím v rámci praxe docházet co nejvíce do advokátní kanceláře svého otce, kde významně převládá agenda trestního práva, dovolil bych si tvrdit, že toto právní odvětví zde tvoří až 70% z celkové práce, což je nejspíše i zapříčiněno tím, že advokátní kancelář se nachází v mém rodném městě Příbrami, která se po dlouhou dobu nachází na nejvyšších příčkách, co se kriminality týče. Dalším a pro mě rozhodujícím faktorem je ten, že trestní právo mě samotného zajímá nejvíce a chtěl bych se mu případně v budoucnu sám věnovat.

Z vypsanych témat na diplomové práce jsem měl v prvé řadě zájem o vazbu, ale toto téma bylo jako všechna ostatní pro velký zájem ihned zabráno, a proto jsem přistoupil k možnosti individuálnímu tématu, kde mi vyšla vstříc paní JUDr. Simona Stočesová. Vybral jsem si tedy institut podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Toto individuální téma jsem si zvolil z důvodu toho, že se s ním často setkávám v advokátní kanceláři, kam chodí dopisy z blízké věznice Příbram - Bytíz, ve kterých žádají odsouzení o to, aby prostřednictvím advokáta podali žádost na podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

Tento institut je v posledních letech významně mediálně probíraný a to v souvislosti s přeplněností věznic a s tím spojených vysokých ekonomických nákladů. V důsledku toho došlo v souvislosti se schválením nového trestního zákoníku s účinností od 1. ledna 2010 k zavedení možnosti podmíněného propuštění u odsouzených za přečin po výkonu jedné třetiny uloženého trestu. Vzhledem k tomu, že toto opatření nepřineslo očekávaný efekt ve snížení počtu vězněných osob, byla novelou č. 390/2012 s účinností od 8.12.2012 rozšířena možnost podmíněného propuštění i pro odsouzené za zločin po výkonu jedné třetiny trestu, jedná-li se o prvotrestané odsouzené.

Zásadním opatřením, byť mnohdy významně kritizovaným jak laickou veřejností, tak odborníky bylo rozhodnutí prezidenta republiky o vyhlášení amnestie. Jakkoliv může být sporným rozsah článku č. II tohoto rozhodnutí je nepochybné, že v důsledku citované amnestie došlo k významnému snížení počtu vězněných osob o

cca. jednu čtvrtinu. Celkově se amnestie dotkla 111.263 osob, přičemž fyzicky opustilo brány věznice 6443 osob.¹

Ještě před zmíněnou amnestií jsou na poli trestního práva viditelné změny i v institutu podmíněného propuštění, které by mělo přispět k tomu, aby byly věznice podstatně prázdnější. Toto je vidět již v trestním zákoníku, který přidává k původním třem kategoriím podmíněného propuštění obsažených v trestním zákoně kategorii další, která byla následně ještě novelizována

Přesto všechno je v současné době stav věznic takový, že jsou zaplněny na 84%.², a proto schválila nová vláda premiéra Bohuslava Sobotky připravený vládní program, ve kterém si stanovila jako jeden z úkolů na poli trestní politiky a trestního práva posílení role probační a mediační služby při využívání alternativních forem trestání a přísné kontrole plnění podmínek podmíněného propuštění, pomoc vězňům před propuštěním i při návratu do běžného života v zájmu předcházení recidivy trestné činnosti.³

Celou diplomovou práci jsem rozdělil do pěti kapitol, které jsou dále děleny na jednotlivé podkapitoly

V první kapitole bych chtěl poukázat na vývoj institutu podmíněného propuštění, a to od jeho vzniku, tedy od roku 1919 a až do současné podoby a poukázat změny, které se u podmíněného propuštění v průběhu let na základě přijetí buďto zákonů či novel udály.

V druhé kapitole se budu zabývat, v čem spočívá samotná podstata podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a dále pak jednotlivé zákonné podmínky, a to jak obligatorní, tak fakultativní, které musí být splněny, aby odsouzený mohl být propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody ještě předtím, než by vykonal celkovou dobu trestu.

Ve třetí kapitole budu rozebírat řízení o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, a to od podání návrhu, žádosti na podmíněné propuštění až do rozhodnutí o osvědčení podmíněně propuštěného.

¹ Informace na základě statistik zveřejněných ministerstvem spravedlnosti <http://jinepravo.blogspot.cz/2014/01/vyroci-amnestie-v-cislech.html>

² Statistika o stavu věznic k březnu 2014 dostupná na <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/rychla-fakta/>

³ http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/dulezite-dokumenty/programove_prohlaseni_unor_2014.pdf
- str. 45

V předposlední čtvrté kapitole poukáži zprvu na přeměnu výkonu trestu odnětí svobody v trest domácího vězení, byť přeměna výkonu trestu odnětí svobody přímo nesouvisí s podmíněným propuštěním odsouzeného a však svou povahou se mu velmi blíží. Následně poukáži jak je tomu v případě podmíněného propuštění mladistvého a na závěr této kapitoly provedu srovnání s německou právní úpravou podmíněného propuštění.

V závěrečné páté kapitole bych chtěl poukázat několik málo grafů souvisejících s institutem podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

1. Vývoj právní úpravy podmíněného propuštění

Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody se vyvíjí v návaznosti na trest odnětí svobody, který nastoupil na místo původních historických trestů smrti či jiných fyzických trestů. Jako takový počátek podmíněného propuštění je možné spatřovat v progresivních systémech, kde byli odsouzení po určité době přerazováni do méně přísných režimů, až byli v poslední řadě propuštěni z věznice na svobodu, kde se nacházeli pod policejním dozorem a v tom případě, že se nechovali řádně, byli vzati nazpět k vykonání zbývajících částí svého trestu.⁴

1.1 Vývoj právní úpravy v letech 1919 - 1950

V našem právním řádu se bude institut podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody nacházet už téměř sto let, neboť do něho byl začleněn krátce po vzniku Československé republiky a to samostatným zákonem č. 562/1919 Sb., o podmínečném odsouzení a podmínečném propuštění, který nabyl účinnosti dne 28.10.1919. Tento zmíněný zákon upravoval podmíněné propuštění v § 10 – 16 a doplňoval původně rakouský trestní zákoník č. 117/1852 ř.z., o zločinech, přečinech a přestupcích, který se posléze stal základem československého trestního práva až do roku 1950.⁵

Po zavedení tohoto zákona byla možnost podmíněného propuštění u odsouzeného nejdříve po vykonání dvou třetin trestu, nejméně však po jednom roce a to tedy za předpokladu, že byl odsouzen k trestu odnětí svobody v době trvání delší než jeden rok, u doživotně odsouzených byla možnost podmíněného propuštění po patnácti letech. K tomu zde byla také nutnost přihlížet, jaký vedl odsouzený život před nástupem k výkonu trestu, dále jaké bylo jeho chování ve výkonu trestu a zda se od něj dá očekávat řádné chování na svobodě.⁶

V případě podmíněného propuštění odsouzeného byla uložena zkušební doba, během níž se měl osvědčit, tato doba byla stanovena na zbytek trestu, nejméně však po dobu dvou let, u doživotně odsouzených činila zkušební doba deset let. Vedle zkušební

⁴ ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, K podmíněnému propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, Trestněprávní revue 11-12/2011. s. 249

⁵ VOJÁČEK, Ladislav; SCHELLE, Karel; KNOLL, Vilém. České právní dějiny. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012. s. 494

⁶ TAKÁČ, Miloslav. Podmínečné odsúdenie a prepustenie. Bratislava: Právnická jednota, 1946. str. 113

doby mohlo být podmíněné propuštění uloženo ochranný dozor s dalšími omezeními týkající se jednak místa pobytu a způsobu života.

Rozhodnutí týkající se podmíněného propuštění zde vykonávala tříčlenná „komise pro podmíněné propuštění“ skládající se ze státního zástupce a dvou soudců krajského soudu, v němž odsouzený vykonával svůj trest. Vedle komise pro podmíněné propuštění, která mohla jednat z moci úřední, patří mezi osoby oprávněné podat návrh na podmíněné propuštění kromě samotného odsouzeného také ředitel věznic, který měl tuto povinnost vždy, když pro to byly splněny zákonné podmínky.⁷

V případě zamítnutí žádosti o podmíněné propuštění zde byla možnost opětovného podání, ale nejdříve však po jednom roce. Toto bylo čitelné z nařízení vlády republiky Československé č. 598/1919 Sb., jímž se provádí zákon o podmíněném odsouzení a podmíněném propuštění.

1.2 Vývoj právní úpravy v letech 1950 - 1961

K rekodifikaci právního řádu u nás došlo po druhé světové válce a to během tzv. právníkové dvouletky, kdy byly přijaty trestní zákon č. 86/1950 Sb., a trestní řád č. 87/1950 sb., oba tyto zákony nabyly účinnosti dne 1.8.1950.⁸ Původní samostatný zákon o podmíněném propuštění z roku 1919 byl těmito zákony zrušen a nově jej začlenily ve svých ustanoveních, přesně v § 33 – 36 trestního zákona a § 278 trestního řádu.

V nové právní úpravě mohl být odsouzený podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody již po výkonu jedné poloviny trestu, u doživotně odsouzených tato doba zůstala od předchozí nezměněna a to patnáct let. Významnou podmínkou zde bylo, že odsouzený musel ve výkonu trestu prokázat svou práci a svým chováním polepšení, opravňující k naději, že povede řádný život. Nově byla upravena i zkušební doba, která mohla být uložena v rozmezí dvou až desíti let s přihlédnutím tedy k chování ve výkonu trestu odnětí svobody, závažnosti spáchaného trestného činu a také k chování a pracovnímu úsilí na svobodě.

K tomuto bych zde uvedl Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky, který opravil po stížnosti od generálního prokurátora pro porušení zákona napadené usnesení vojenského obvodního soudu Mladá, jenž po pěti a půl letech

⁷ Tamtéž str. 113

⁸ VOJÁČEK, Ladislav; SCHELLE, Karel; KNOLL, Vilém. České právní dějiny. 2. vyd. Plzeň ; Aleš Čeněk, 2012. s. 565

podmíněně propustil z výkonu trestu odnětí svobody odsouzeného k jedenácti letům za pokus vraždy, kterého se dopustil na své manželce a stanovil zde zkušební dobu ve výměře dvou let s odůvodněním, že odsouzený původní prací dělník jednak prokázal během výkonu trestu odnětí svobody dobrý vztah k práci, ale také ukázněné chování. Takto vydané napadené usnesení Nejvyšší Československý soud zrušil a napravil jednak způsobem prodloužením zkušební doby na šest let společně s přiměřeným omezením v zákazu požívání alkoholických nápojů a to z důvodu, že v době spáchání trestného činu byl odsouzený značně ovlivněn alkoholem, který ho měl vždy ovlivňovat k nerozváznému chování.⁹ U tohoto bych chtěl říci, že byť neznám veškeré podrobnosti případu a konečné následky, tak podle uvedeného zranění, jímž je proražení lebeční klenby a poškození mozku, tak dvouletá zkušební doba je opravdu dosti krátká a délka trestu za takovýto trestný čin velice mírná.

Podmíněně propuštěnému mohlo být soudem uloženo, aby nahradil škodu, kterou způsobil svým trestným činem. V případě, že se podmíněně propuštěný během zkušební doby osvědčil, mělo se za to, že trest vykonal dnem, kdy byl podmíněně propuštěn. Byla zde i zavedena fikce, která měla zato, že se podmíněně propuštěný osvědčil, i když o tom soud do dvou let od uplynutí zkušební doby nerozhodl.

Vzhledem k dobové politické situaci tu byla dále možnost poslat odsouzeného po výkonu trestu do tábora nucených prací a to z důvodu, že svým trestným činem projevil nepřátelství k lidově demokratickému řádu a ve výkonu trestu neprokázal polepšení. Do tábora nucených prací mohl být poslán na dobu od tří měsíců do dvou let.¹⁰

O podmíněném propuštění odsouzeného rozhodovala opět komise pro podmíněné propuštění, ale v trošku pozměněném složení a to v takovém, že namísto státního zástupce byli vedle dvou soudců z povolání ustanoveni další soudci z lidu. Komise byla zřízena u krajského soudu, v jehož obvodu vykonával odsouzený trestu odnětí svobody. Chtěl bych zde upozornit na to, že až do novely bylo odsouzenému odebráno právo k podání žádosti na podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, to příslušelo pouze veliteli vězeňského nebo kárného ústavu a krajskému prokurátorovi. Zákonem č. 64//1956 Sb., o trestním řízení soudním, bylo odsouzenému znovu navraceno právo k podání žádosti na podmíněné propuštění z výkonu trestu

⁹ TZV 10/60 ze dne 13.5.1960; č. 12/1961 Sb. roz. R 12/1961 tr.

¹⁰ VICHEREK, Roman. Institut podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody z historického hlediska. Trestní právo, 2013, č. 2, s. 26.

odnětí svobody, vedle toho musel být odsouzený vyslechnut a to jak před rozhodnutím o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, ale také i před případným rozhodnutím o vykonání zbytku trestu. Novela snížila i počet členů v komisi pro podmíněné propuštění a to na jednoho soudce z povolání a dvou soudců z lidu.

1.3 Vývoj právní úpravy v letech 1961 - 2009

K 1. lednu 1962 nabyly účinnosti zákon č. 141/1961 Sb., trestní zákon a zákon č. 142/1961 Sb., trestní řád. Jmenovaný trestní řád je s několika změnami účinný dodnes. Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody bylo v trestním zákoně upraveno v ustanoveních § 61 – 64 trestního zákona. Citovaná ustanovení upravovala podmínky pro podmíněné propuštění spočívající ve stanovení povinné části trestu, kterou musel odsouzený ve věznici odpykat a jenž byla stanovena na jednu polovinu uloženého trestu. V této souvislosti je třeba podotknout, že odsouzený nemusel celou tuto část trestu pobývat ve výkonu trestu, neboť i odpykaná vazba mu byla do uloženého trestu započítána. Tato úprava týkající se zápočtu odpykané vazby byla samozřejmě převzata i do trestního zákoníku, o němž bude pojednáno níže.

Zvláštní úprava stanovující delší část odpykaného trestu, kterou odsouzený musel strávit ve výkonu trestu, se týkala nejzávažnějších trestných činů a byla stanovena na dvě třetiny uloženého trestu. Oproti předchozí úpravě zde dochází ke zkrácení zkušební doby, která mohla být stanovena od jednoho roku až na sedm let. Další ze zákonných podmínek pro podmíněné propuštění bylo samozřejmě to, zda odsouzený svým chováním ve výkonu trestu prokazuje polepšení a poslední podmínkou bylo reálné očekávání, že odsouzený na svobodě povede řádný život. Trestní zákon nám přinesl možnost přijetí záruky nabídnuté společenskou organizací za dovršení nápravy odsouzeného, následně novela č. 175/1990 Sb., nám umožnila pouze přijetí záruky, kde za dovršení nápravy odsouzeného už nemusela být dána záruka pouze společenskou organizací.

Vzhledem k tomu, že Česká republika přistoupila k úmluvě rady Evropy a byl zrušen trest smrti a došlo k jeho nahrazení trestem odnětí svobody na doživotí, dotkla se tato změna též právní úpravy podmíněného propuštění zavedením možnosti podmíněného propuštění doživotně odsouzeného u něhož byla stanovena zvlášť povinná část trestu, kterou musí odpykat a to na dvacet let. Zároveň byla soudu dána možnost v odsuzujícím rozsudku podle § 29 odst. 1 trestního zákona rozhodnout, že doba výkonu

trestu odnětí svobody ve věznici se zvýšenou ostrahou se pro účely podmíněného propuštění do doby výkonu trestu nezapočítává. Tato novela také přinesla možnost podmíněně propustit z výkonu odnětí svobody odsouzeného k doživotnímu trestu a to nejdříve po dvaceti letech.

V průběhu dalších let došlo k rozšíření možnosti podmíněného propuštění tím, že bylo soudu umožněno nad odsouzenými, kteří vykazují určitá rizika budoucího selhání vyslovení probačního dohledu a zároveň v rámci požadavku na urychlené rozhodování o žádostech odsouzených je novelou č. 265/2001 Sb., zavedena do trestního řádu lhůta pro rozhodnutí o podmíněném propuštění, která je stanovena na třicet dní od podání žádosti. V této souvislosti podotýkám, že se jedná o lhůtu pořádkovou a s jejím překročením nejsou spojeny žádné právní následky. Další novela č. 274/2008 Sb., přináší soudu možnost zkoumat u odsouzeného, zda-li nahradil škodu způsobenou jeho trestným činem a zda nastoupil včas do výkonu trestu.

1.4 Právní úprava od 1.1.2010

Zde bych uvedl pouze stručně změny, které přišly s přijetím nového trestního zákoníku, neboť bych je podrobněji probral v následující kapitole.

Od 1. ledna 2010 nabyl účinnosti zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, kterým se ruší trestní zákon č. 140/1961. Sb. Právní úprava podmíněného propuštění je v trestním zákoníku obsažena v ustanoveních § 88 – 91. Oproti předchozí úpravě v trestním zákoně přináší trestní zákoník několik podstatných změn.

Za nejzásadnější lze považovat to, že umožnil podmíněné propuštění odsouzeného za přečin bez podmínky výkonu určité části trestu v návaznosti na vzorné chování odsouzeného a prokázání plněním povinností, že není třeba dalšího výkonu trestu, v takovém případě může soud odsouzeného podmíněně propustit z výkonu trestu odnětí svobody, aniž by obligatorně musel odpykat zákonem stanovenou část trestu. Naopak je ovšem obligatorní podmínkou podmíněného propuštění takového odsouzeného, že jeho podmíněné propuštění navrhne ředitel věznice. V daném případě je tedy zřejmé, že soud rozhoduje o žádosti odsouzeného pouze v případě, že je k ní připojeno kladné stanovisko ředitele věznice, nebo že jde přímo o návrh ředitele

věznice. V obou případech musí být zřejmé, že odsouzený prokázal svým vzorným chováním a plněním svých povinností, že dalšího výkonu trestu není třeba. Pokud žádost odsouzeného takového stanovisko ředitele věznice neobsahuje soud, aniž by o žádosti odsouzeného rozhodoval ji pouze odsouzenému vrátí s poučením o nutnosti takové stanovisko ředitele věznice k uvedené žádosti připojit (§331 odst. 1 věta třetí trestního řádu).

Ve spojitosti s novou kategorizací trestných činů, kterou trestní zákoník přinesl a která spočívá v tom, že trestné činy jsou nově rozděleny na kategorii méně závažných, která je označena jako přečiny. Za přečiny se považují všechny nedbalostní trestné činy, bez ohledu na výši horní hranice trestní sazby a úmyslné trestné činy na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.

Kategorie zločinů je vymezena negativně to znamená, že za zločiny jsou považovány všechny trestné činy, které podle trestního zákoníku nejsou přečiny.

Trestní zákoník dále specifickou kategorií zločinů dělí a to na zvlášť závažné zločiny, za které se považují všechny úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.¹¹

V návaznosti na shora citované dělení trestných činů byla provedena i změna týkající se stanovení délky zkušební doby podmíněného propuštění právě v návaznosti na určitou kategorii trestných činů. Trestní zákoník stanoví maximální délku zkušební doby u přečinů nejvýše na tři roky a u zločinů je délka zkušební doby od jednoho roku do sedmi let.

Pouze na okraj si dovoluji doplnit, že novela trestního zákoníku č. 390/2012 Sb., která přinesla další změny v oblasti podmíněného propuštění, které jsem již zmiňoval shora (podmíněné propuštění po výkonu jedné třetiny trestu u odsouzených za zločin, kteří dosud nebyli ve výkonu trestu, která byla vedena zjevnou snahou o snížení nákladů na státního rozpočtu vynakládaných na v souvislosti s výkonem trestu odnětí svobody, prošla složitým legislativním procesem, kdy s novelou vyslovil nesouhlasné stanovisko jak Senát parlamentu České republiky, tak i prezident využil svého ústavního práva vetovat shora uvedený zákon. Poslanecká sněmovna však přehlasovala jak zamítavé stanovisko senátu, tak i prezidentské veto a zákon v prosinci roku 2012 nabyl účinnosti). Novela přináší ještě jednu důležitou změnu trestního řádu týkající se úpravy řízení o podmíněném propuštění, kdy zkracuje lhůtu

¹¹ Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné. 2. vydání. Praha: Leges, 2010, s. 127

opětovné podání žádosti o podmíněné propuštění po jejím předchozím zamítnutí z jednoho roku na šest měsíců.¹²

¹² KOCINA, Jan, Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, Bulletin Advokacie č. 12/2012. s. 25-26

2. Zákonné podmínky podmíněného propuštění

Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody je upraveno v sedmém oddílu obecné části trestního zákoníku a to konkrétně v ustanovení §88-91 TrZ. Obecně lze konstatovat, že na podmíněné propuštění i za splnění níže uvedených podmínek nevzniká odsouzenému právní nárok, což zcela jednoznačně vyplývá z dikce ustanovení § 88 odst. 1 trestního zákoníku, který výslovně uvádí, že soud odsouzeného **může** při splnění zákonných podmínek propustit nikoli, že tak učinit musí. Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody je jednou z možností, vedle milosti, amnestijního rozhodnutí Prezidenta České republiky, přeměny zbytku trestu odnětí svobody v trest domácího vězení a upuštění od výkonu zbytku trestu, kdy odsouzený nemusí vykonat celkový trest odnětí svobody, který mu byl uložen pravomocným rozsudkem příslušného soudu.¹³

Podmíněné propuštění předpokládá vždy splnění tří zákonem stanovených podmínek, a to vykonání zákonem stanovené části uloženého trestu odnětí svobody a polepšení odsouzeného.¹⁴ Trestní zákoník zde oproti původní právní úpravě obsažené v trestním zákoně dává odsouzenému šanci prokázat polepšení nejen chováním ve výkonu trestu odnětí svobody, ale i na svobodě, před nástupem do výkonu trestu, od právní moci odsuzujícího rozsudku.

Další zákonnou podmínkou je buď to, že se od odsouzeného dá očekávat, že v budoucnu povede řádný život nebo, že soud přijme záruku za dovršení jeho nápravy. V této souvislosti chci uvést, že formálním předpokladem pro to, aby soud mohl o žádosti odsouzeného o podmíněné propuštění vůbec rozhodovat (vyjma odsouzeného dle § 88 odst. 2 trestního zákoníku), že si odsouzený odpykal trestním zákoníkem stanovenou část trestu.

V případě odsouzeného žádajícího o podmíněné propuštění dle § 88 odst. 2 trestního zákoníku je třeba, aby rovněž tento odsouzený alespoň určitou část trestu odnětí svobody vykonal, byť zákon výslovně neurčuje jaká část trestu má být odpykána, avšak z dikce ustanovení § 88 odst. 2 trestního zákoníku vyplývá, že odsouzený musí svým vzorným chováním a plněním svých povinností prokázat, že **dalšího** výkonu

¹³ PŮRY, F In ŠÁMAL, P. a kol. Komentář k trestnímu zákoníku – 1. Díl, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s.952

¹⁴ Jelínek, J. a kol.: Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 1. vydání. Praha: Leges, 2009, str. 119

trestu není třeba. Je tedy zcela zjevné, že alespoň určitou část trestu musí odsouzený vykonat, byť není stanovena obligatorně její výměra. Ještě předtím, než přistoupíme blíže k jednotlivým zákonným podmínkám pro podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, tak si vysvětlíme samotnou podstatu podmíněného propuštění

2.1. Podstata podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

Podstata podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody spočívá v tom, že se odsouzený za splnění zákonných podmínek předčasně propouští z výkonu trestu odnětí svobody na svobodu, přičemž je mu soudem stanovena určitá délka zkušební doby, během níž má prokázat svým chováním a vedením řádného života, že není třeba, aby uložený trest vykonal v celém rozsahu. Byl-li odsouzený podmíněně propuštěn za současného přijetí záruky za dovršení jeho nápravy je třeba, aby během zkušební doby prokázal, že záruka splnila svůj účel.¹⁵

Odsouzený, který byl podmíněně propouštěn za současného vyslovení probačního dohledu, musí samozřejmě během zkušební doby řádně spolupracovat s probačním úředníkem, neboť podmínkou rozhodnutí o tom, že se takový odsouzený ve zkušební době podmíněného propuštění osvědčil, je rovněž pozitivní zpráva probační a mediační služby ohledně splnění podmínek probačního dohledu. V případě, že podmíněně propuštěnému uložil soud přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti podle § 48 odst. 4 trestního zákoníku, nebo povinnost k náhradě škody, odčinění nemajetkové újmy, nebo vydání bezdůvodného obohacení, soud zkoumá zda odsouzený splnil tyto povinnosti. V případě odsouzeného, kterému bylo zdržovat se ve zkušební době ve stanoveném časovém období ve svém obydlí, nebo vykoná práce ve prospěch obcí, státních nebo jiných obecně prospěšných institucí, nebo složením určené peněžní částky na pomoc obětem trestné činnosti na účet soudu, zkoumá soud při rozhodování o osvědčení takového odsouzeného splnění všech shora specifikovaných podmínek.¹⁶

Do účinnosti novely trestního zákoníku č. soud v podstatě nemohl pokud odsouzený porušil podmínky podmíněného propuštění rozhodnout jinak, než že odsouzenému nařídil výkon zbytku trestu. Tato právní úprava se ukázala v některých případech jako nepřiměřeně tvrdá a přísná, a proto došlo ke změně, kterou lze

¹⁵ Šámal, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 953 - Půry

¹⁶ PŮRY, F In ŠÁMAL, P. a kol. Komentář k trestnímu zákoníku – 1. Díl, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s.953

považovat jednoznačně za pozitivní ve vztahu k odsouzeným a která dává soudu možnost obdobně jako u podmíněně odsouzených, aby soud i v případě, že odsouzený zavdává příčinu k nařízení výkonu zbytku trestu, aby soud nerozhodl tímto způsobem a dal odsouzenému ještě šanci. Soud v takovém případě, dospěje-li k závěru, že si odsouzený takovýto postup zaslouží, může volit jednu ze tří následujících možností. Neuběhla-li odsouzenému zcela zkušební doba a nebyl-li při podmíněném propuštění nad jeho chováním vysloven dohled, může tento dohled dodatečně stanovit, nebo může prodloužit zkušební dobu nikoliv však o více než dvě léta s tím, že nesmí prodloužit zákonem stanovené maximální délky zkušební doby stanovené v ustanovení § 89 odst. 1 trestního zákoníku(tři léta u přečinů a sedm let u zločinů). V případě, že nebyla v původním rozhodnutí, již stanovená maximální výměra zkušební doby, neboť ustanovení § 91 odst. 1 písm. b trestního zákoníku výslovně zakazuje, aby soud překročil maximální výměru zkušební doby uvedenou v § 89 odst. 1 trestního zákoníku. Další z možností soudu je uložit odsouzenému navíc další dosud neuložená přiměřená omezení a přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 trestního zákoníku směřující k tomu, aby odsouzený vedl řádný život.

V případě, že odsouzený způsobem jakým porušil podmíněné propuštění neumožňuje, aby soud postupoval podle shora citovaných možností rozhodne soud o tom, že odsouzený zbytek trestu vykoná. V případě, že se podmíněně propuštěný ve zkušební době osvědčí, nemusí už nikdy zbytek trestu vykonat, neboť je mu prominut a má se za to, že jeho trest byl vykonán dnem, kdy byl podmíněně propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody, což má nepochybně vliv na případný postup soudu v případě zahlazení trestu. Nastane-li opačná skutečnost, že se podmíněně propuštěný neosvědčí, je mu nařízen výkon zbytku trestu.

Institut podmíněného propuštění má nepochybně v trestním své významné místo, neboť je zcela jednoznačně motivačním prvkem pro odsouzené, aby svým chováním ve výkonu trestu se snažili vytvořit podmínky pro případné budoucí podmíněné propuštění. Na druhé straně, ze svých praktických zkušeností získaných při násleších u veřejných zasedání ve věcech podmíněného propuštění vím, že odsouzení mnohdy zcela nekriticky nahlízejí na svou trestní minulost a vehementně se domáhají podmíněného propuštění, pokud mají ve věznicí vytvořeny podmínky a jsou zde kladně hodnoceni, aniž by reálně zhodnotili svou předchozí trestnou činnost, opakovanou recidivu a mnohdy za situace, kdy na svobodě nemají vytvořeno jakékoliv rodinné a sociální zázemí. Byť to mnohdy ani sami odsouzení a v některých ani laická veřejnost

nejdou schopni to pochopit, je zřejmé že v případě odsouzených, kteří vykonávají již několikátý trest odnětí svobody a jsou zcela zjevně navyklí prostředí věznic, soud může stěžít k jejich podmíněnému propuštění. Takovýto odsouzení se zpravidla trestné činnosti zpravidla dopouštějí nedlouho po výkonu jiného trestu odnětí svobody. V takovém případě, soud může jen velmi těžko uzavřít, že se ve výkonu trestu polepšili, za situace, kdy se u nich předchozí tresty odnětí svobody zcela zjevně měly účinkem.

Vychází se zde ze základní myšlenky, že proces nápravy odsouzeného může postupovat rychleji, než soudce při ukládání trestu předpokládal a je tedy zbytečně prodlužovat pobyt odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody, v případě že se odsouzený napravil natolik, že nepředstavuje nebezpečí pro společnost.¹⁷ Až během podmíněného propuštění je dána odsouzenému možnost, aby naplnil ukázal, do jaké míry jsou účinné vězeňské metody zacházení a zdali kratší výměra trestu je pro ochranu společnosti dostačující.¹⁸

Podmíněné propuštění má odsouzeného motivovat k tomu, aby sám ve svém vlastním zájmu dosáhl a prokázal polepšení, za což může být umožněno opustit brány věznic před vykonáním celkové výměry trestu, který mu byl soudem uložen. Dovolím si vyslovit osobní názor, že jde o princip: „něco za něco“. V případě, že odsouzený prokáže sebereflexi, přistoupí řádně k plnění svých povinností ve výkonu trestu, má šanci na zkrácení trestu, když tedy odsouzený prokáže seberealizaci a polepší se, je mu za to na oplátku zkrácen trest. Dle názoru prof. Válkové¹⁹ „s nímž se zcela neztotožňuji je třeba na podmíněné propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody nahlížet nikoliv jako na dobrodíní učiněné pro odsouzeného, nýbrž jako na významný resocializační a výchovný prostředek, jehož účelem je na pachatele trestného činu působit v jiných podmínkách, tedy na svobodě. Dle mého názoru se však nepochybně o dobrodíní jedná a zcela jednoznačně si troufám tvrdit, že se jedná o velmi významný institut umožňující udržet kázeň, řád a disciplínu ve výkonu trestu bez nutnosti použití důrazných donucovacích prostředků

Pouze na okraj si troufám tvrdit, že současná právní úprava podmíněného propuštění je příliš benevolentní zejména možnost podmíněného propuštění osob

¹⁷ Oldřich Suchý podmíněné propuštění a postpenitenciární péče 1970 str. 5.

¹⁸ ROZUM, Jan a kol. Institut dohledu u podmíněného propuštění. závěrečná zpráva z výzkumu. 1. vydání Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. s. 9.

¹⁹ ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, K podmíněnému propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, Trestněprávní revue 11-12/2011. s. 249

odsouzených za zločin(což může být odsouzení, až k trestu odnětí svobody ve výměře nižší než deset let). Takto se mohou dostat předčasně na svobodu i pachatelé velmi závažných trestných činů, aniž by dle mého názoru vykonali podstatnou část trestu, která dle mého uvážení činí alespoň jednu polovinu trestu odnětí svobody. V této souvislosti si dovoluji tvrdit, že některé přijaté novelizace trestního zákoníku byly učiněny zcela záměrně a jednoznačně ve snaze snížit počet osob ve výkonu trestu odnětí svobody, aniž by zákonodárce domýšlel evidentní negativní dopady takového opatření, kterými jsou zejména výrazné riziko recidivy, takovýchto podmíněně propouštěných a s tím spojené další zvýšené náklady.

Pokud odsouzený se řádně chová během celé zkušební doby, teprve poté může soud rozhodnout o tom, že se ve zkušební době podmíněného propuštění osvědčil. Rozhodnutí o tom, že se zbytek trestu vykoná, stejně jako rozhodnutí o prodloužení zkušební doby, uložení dalších omezení nebo povinností, případě uložení dohledu, může soud učinit kdykoliv během zkušební doby podmíněného propuštění. Naopak jak již jsem konstatoval výše o osvědčení odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění, může soud rozhodnout pouze po uplynutí zkušební doby, nikdy dříve. Zákonným důsledkem rozhodnutí o tom, že se odsouzený ve zkušební době podmíněného propuštění osvědčil, je skutečnost, že se na odsouzeného hledí jakoby trest vykonal dnem, kdy byl z výkonu trestu odnětí svobody podmíněně propuštěn.

2.2. Obligatorní podmínky pro podmíněné propuštění

K rozhodnutí soudu o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, je třeba splnění podmínek vymezených v § 88 trestního zákoníku. Uvedené podmínky jsou zde definovány obligatorně, následujícím způsobem: 1) výkonem zákonem stanovené části trestu 1a) u odsouzených, kteří žádají o podmíněné propuštění podle § 88 odst. 2 trestního zákoníku, je třeba vykonat zákonem blíže neurčenou část trestu, tzn. odsouzený musí, odpykat alespoň určitý díl uloženého trestu, byť by jej odpykal vazbou, což zákon výslovně nevylučuje. Tato podmínka může být splněna pouze v případě, že je odpykaná vazba odsouzenému do výkonu trestu odnětí svobody započtena v souladu s ustanovením § 92, 93 trestního zákoníku. 2) prokázání polepšení po právní moci rozsudku, zejména ve výkonu trestu odnětí svobody. Být zákon výslovně neuvádí, jak má odsouzený prokázat polepšení, pouze alternativně naznačuje, že toto polepšení ovšem až ve výkonu trestu odnětí svobody prokáže svým chováním a

plněním povinností, je třeba uzavřít, že takovéto polepšení odsouzený prokáže např. náhradou způsobené škody, omluvou poškozenému, úhradou nákladů trestního řízení, vedením řádného života, popřípadě jiným vhodným způsobem prokazujícím, že si z uloženého trestu vzal ponaučení, mimo jiné též tím, že se do nástupu výkonu trestu odnětí svobody nedopustí žádné trestné činnosti. 3) předpoklad vedení řádného života, tato podmínka, byť ji zákon blíže nespecifikuje, je posuzována nejen z toho, jak se odsouzený staví k trestné činnosti, za níž je ve výkonu trestu odnětí svobody, k odčinění následků trestné činnosti, ale především je třeba zkoumat, zda odsouzený v minulosti dokázal po určitou dobu vést řádný život a zda má reálné podmínky pro to, aby jej vedl i v budoucnu. K tomu je nutné důkladně zkoumat jaké má odsouzený sociální a rodinné vazby, zda se má možnost vrátit „do života“, zda má podporu rodiny či jiných blízkých osob a případně jiné akceptovatelné zázemí.

2.2.1 Vykonání určité části trestu

První obligatorní podmínkou, která je nezbytnou pro podmíněné propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody je, výkon aby odsouzený vykonal určitou část uloženého nebo podle rozhodnutí Prezidenta České republiky zmírněného trestu odnětí svobody. Trestní zákon vymezil pro podmíněné propuštění obligatorní část trestu, kterou odsouzený musí vykonat, aby mohl být z výkonu trestu odnětí svobody podmíněně propuštěn třemi způsoby.

1) odsouzený, který vykonal více než jednu polovinu uloženého nebo prezidentem republiky zmírněného trestu odnětí svobody,

2) další skupinou odsouzených, oprávněných žádat o podmíněné propuštění byli ti odsouzení, kteří vykonali alespoň dvě třetiny uloženého trestu odnětí svobody v případě, že byli odsouzeni za trestné činy specifikované v § 62 odst. 1 trestního zákona.

3) třetí kategorie se týkala odsouzených k výjimečnému trestu odnětí svobody na doživotí, kde je zákonná doba odpykaného trestu pro podmíněné propuštění ustanovená výkonem nejméně dvaceti let uloženého trestu, se zpřísněním které je dáno soudu dle § 29 odst. 1 věta třetí trestního zákona²⁰

²⁰ KOCINA, Jan, Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, Bulletin Advokacie č. 12/2012. s. 25.

Při přijetí nového trestního zákoníku byla převzata stávající právní úprava, ovšem s reakcí na novou kategorizaci trestných činů a samozřejmě odpadl pojem zvlášť nebezpečné recidivy, která byla nahrazena možností mimořádného zvýšení trestu odnětí svobody podle § 59 trestního zákoníku, což se však a zde si dovoluji konstatovat, že bohužel do ustanovení § 88 odst. 4 trestního zákoníku nepromítlo. Nově zavedená čtvrtá kategorie nám tedy stanovila, že po podle ustanovení § 88 odst. 2, může být odsouzený za přečin propuštěn ještě předtím, než vykonal polovinu TOS.

Nový trestní zákoník, což už jsem opakovaně konstatoval výše, dle mého názoru velmi výrazně zmírnil podmínky pro podmíněné propuštění, přesto byla novela zmíněná č. 390/2012 Sb. (zmíněná v kapitole 1.4), která ještě více zmírnila, již tak velmi benevolentní podmínky pro podmíněné propuštění. Podle ustanovení § 88 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku nyní může být odsouzený podmíněně propuštěn po vykonání jedné třetiny výkonu trestu, zde je třeba

a to nejen v případě přečinů, ale i zločinů. Zde je třeba uvést, že odsouzený, aby mohl být podmíněně propuštěn musí splňovat podmínku, že doposud ještě nebyl ve výkonu trestu odnětí svobody, tedy že je prvotrestaný (tím myslím, že dosud nebyl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody). Výše citovaná novela upravila v ustanovení § 88 odst. 2 trestního zákoníku také další možnost, aby odsouzený za přečin byl podmíněně propuštěn i před výkonem zákonem požadované části trestu, tedy před výkonem poloviny, respektive jedné třetiny trestu. Jak již bylo zmíněno výše o takové žádosti nebo návrhu ředitele rozhoduje soud pouze v případě, že z návrhu ředitele nebo jeho připojení k žádosti odsouzeného o podmíněné propuštění vyplývá stanovisko, že odsouzený prokázal svým vzorným chováním a plněním svých povinností, že dalšího výkonu trestu není třeba. V takovém případě je velmi ztížena možnost soudu takové žádosti nebo návrhu nevyhovět, neboť soud tak může učinit pouze v případě, že je zjevné, že by odsouzený po propuštění na svobodu nevedl řádný život, zde je třeba zmínit zásadní rozdíl mezi ustanovením § 88 odst. 1 trestního zákoníku, z něhož vyplývá, že odsouzeného soud nepustí pokud se od něho nemůže očekávat, že po podmíněném propuštění povede na svobodě řádný život, zatím co v případě podmíněného propuštění odsouzeného dle ustanovení § 88 odst. 2 trestního zákoníku musí být zjevné, že odsouzený na svobodě nepovede řádný život. Je tedy naprosto evidentní, že předpoklad vedení řádného života na svobodě po podmíněném propuštění musí být u odsouzeného zcela evidentní a podmínky pro podmíněné propuštění

odsouzeného podle ustanovení § 88 odst. 2 trestního zákoníku jsou naprosto jasně přísnější.

Tady bych dodal, že byť o tom výslovně tr. zákoník nehovoří lze se důvodně domnívat, že tento postup bude velmi výjimečný a bude se vztahovat zpravidla na prvotrestané odsouzené, vykonávající tresty odnětí svobody za bagatelní delikty jako například přečiny maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 TrZ či zanedbání povinné výživy podle § 196 TrZ, případně za nedbalostní přečiny.

Dle mého názoru se mi zákonná délka trestu v podobě jedné třetiny nejeví jako příliš vhodná, neboť umožňuje a bude umožňovat podmíněné propuštění i u odsouzených za poměrně závažné a nebezpečné trestné činy, mezi které patří např. podle § 142 trestního zákoníku nedovolené přerušování těhotenství bez souhlasu těhotné ženy, neboť tento trestný čin ostatně jako i další obdobné stejně závažné trestné činy. V tomto jsem tedy za jedno s prof. Šámalem a prof. Válkovou, neboť mají ve svém článku stejné stanovisko.²¹

Pouze na okraj si dovoluji připojit poznámku týkající se nikoliv právní úpravy podmíněného propuštění, ale možnosti soudu uložit nepodmíněný trest odnětí svobody původní právní úprava v trestním zákoně zpříšňovala možnost uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody pouze u trestných činů, u nichž horní hranice trestní sazby nepřevyšovala tři léta, dle trestního zákoníku byla tato hranice posunuta na pět let a zvláště byl taxativně vymezen trestný čin povinné výživy podle § 196 odst. 1,2 trestního zákoníku, u něhož je uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody ještě více zpřísněno tím, že jej lze uložit pouze v případě, že není naděje, že by pachatele bylo možné napravit jiným trestem. Z uvedeného je zcela zřejmá snaha zákonodárce téměř vyloučit možnost odsouzení takovýchto pachatelů k nepodmíněným trestům odnětí svobody, což zcela zjevně navazuje na shora opakovaně zmiňovanou snahu o výrazné snížení počtu osob ve výkonu trestu odnětí svobody.

V tomto směru je třeba samozřejmě konstatovat, že Česká republika zaujímá poměrně nelichotivé postavení v počtu osob ve výkonu trestu v přepočtu na počet obyvatel. Na druhé straně však rozhodně nelze souhlasit s tím, aby se veškerá opatření věnovala pouze účelovému snížení počtu osob ve výkonu trestu odnětí svobody bez návaznosti na jejich resocializaci, neboť bez účinné resocializace se výrazně zvyšuje riziko návratu těchto osob do výkonu trestu. Zde si dovoluji připojit osobní zkušenost

²¹ ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena, K podmíněnému propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, Trestněprávní revue 11-12/2011. s. 249

z jednání, kterého jsem se účastnil u nejmenovaného okresního soudu, kde odsouzený „vysloveně“ prosil soudce o uložení přísnějšího nepodmíněného trestu jenom proto, aby mohl opustit věznici v, pro něho příznivé době pro zajištění zaměstnání. Je tedy zjevné, že řada odsouzených a to je dle mého názoru velmi smutné a alarmující, zažívá ve výkonu trestu odnětí svobody lepší životní podmínky a lepší životní úroveň, než by byli schopni dosáhnout na svobodě.

Dle mého názoru není možné distancovat se práva na přiměřený postih odsouzených za protiprávní jednání pouze proto, že stát nemá dostatečné prostředky na jejich potrestání. Byť chápu, že mnohdy jsou ve výkonu trestu odsouzení za bagatelní delikty, nelze přehlédnout, že se ve valné většině případů jedná o mnohonásobné recidivisty, u nichž veškeré předchozí alternativní tresty se zcela zjevně minuly účinkem a v takovém případě je naprosto nezbytné, aby stát zajistil odpovídající podmínky pro výkon trestu takových odsouzených.

Jednou ze základních změn, kterou považuji za velmi pozitivní ve stávající pozitivní ve stávající právní úpravě je přijetí zákona č. 45/2013 o obětech trestných činů, dle mého názoru by jedním ze základních principů nápravy pachatele mělo být jeho vyrovnání se s obětí trestného činu, samozřejmě za předpokladu, že oběť má o toto vyrovnání zájem a dle mého názoru i vstřícný postoj odsouzeného k odčinění následků trestné činnosti, především vyrovnání se s osobou poškozeného oběti by mělo být jedním z kritérií pro případné podmíněné propuštění.

V obecné rovině mohu konstatovat, že zcela zjevná snaha zákonodárce po zmírnění podmínek podmíněného propuštění vedená snahou po snížení počtu osob ve výkonu trestu odnětí svobody nenašla tíženého účinku, bohužel je třeba konstatovat, že v případě podmíněného propuštění není v současné době příliš propracován systém začlenění podmíněně propuštěných do společnosti. Již s pohledem na počty nezaměstnaných je zjevné, že pro mnoho odsouzených bude velmi náročné, mnohdy nemožné zajistit si zaměstnání. V případě, že podmíněně propouštěný nemá adekvátní podporu rodiny je proces jeho resocializace velmi ztížený, u vícenásobných recidivistů bez sociálního zázemí téměř nemožný. V tomto směru jsou veškeré aktivity zákonodárců směřující k rozšíření podmínek pro podmíněné propuštění odsouzených v podstatě zbytečné za situace, kdy jim není nabídnuta adekvátní možnost adekvátního návratu do běžného života.

V této souvislosti je třeba se rovněž zabývat z hlediska časové působnosti trestního zákoníku tím, zda na odsouzeného za trestný čin původně uvedený v § 62 odst. 1

trestního zákoníku se uplatní ustanovení § 88 odst. 4 trestního zákoníku, byť byl odsouzen za trestný čin, který v taxativním výčtu shora citovaného zákonného ustanovení není uveden, zde odkazují na rozhodnutí krajského soudu v Hradci Králové²² 10 TO 170/2010 z něhož jednoznačně vyplývá, že v případě takového odsouzeného se omezující podmínka uvedená v § 88 odst. 4 trestního zákoníku neuplatní. V případě rozhodování o žádosti o podmíněné propuštění takového odsouzeného se použije právní úprava účinná v době rozhodování o podmíněném propuštění.

V případě, že odsouzený vykonává postupně více nepodmíněných trestů odnětí svobody u nichž jsou zákonem stanoveny různé lhůty pro podmíněné propuštění (například trest odnětí svobody v trvání 12 měsíců, uložený odsouzenému za přečin a trest odnětí svobody v trvání 10 roků uložený odsouzenému za zločin loupeže podle § 173 odst. 3 trestního zákoníku, se takto postupně uložené tresty odnětí svobody v souladu s ustanovením § 77 zákona o výkonu trestu odnětí svobody č. 169/1999 Sb., považují za trest jediný. Z dikce uvedeného zákonného ustanovení je tedy zřejmé, že v případě výkonu několika postupně uložených nepodmíněných trestů odnětí svobody se celková zákonná doba, kterou odsouzený musí vykonat, aby mohl být z výkonu trestu podmíněné propuštěn řídí trestem nejpřísnějším.

2.2.2 Polepšení odsouzeného

Druhou obligatorní podmínkou, nezbytnou pro podmíněné propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody je dle § 88 odst. 1 trestního zákoníku prokázané polepšení odsouzeného. V pojmu polepšení se projevuje výchovný účel trestu. „*Mělo by dojít k vývojovému procesu vnitřní přeměny odsouzeného*“²³. Odsouzený musí změny ve svém chování vykazovat navenek, ale je zde zcela nutné posoudit, zda odsouzený, tyto změny v chování projevu skutečně nebo pouze účelně, aby dosáhl dříve propuštění na svobodu, či zda se pouze přizpůsobuje vězeňskému prostředí (zpravidla za situace, je-li na ně již z dřívějších trestů dostatečně adaptován. V této souvislosti si dovoluji zmínit nález ústavního soudu číslo. vztahující se k podmíněnému propuštění. Z uvedeného rozhodnutí vyplývá jednoznačně (v souladu se zákazem dvojího přičítání), že závažnost trestné činnosti ani výměra trestu, za níž je

²² 10 TO 2010

²³ ŠÁMAL, P. – PŮRY, F. – CIZMAN, S.: Trestní zákoník Komentář 1. vydání, Praha, C.H. Beck 2009, str. 957

odsouzený ve výkonu trestu odnětí svobody, nemůže být odsouzenému znovu přičítána jako skutečnost, bránící jeho podmíněnému propuštění. V této souvislosti je třeba konstatovat, že sama závažnost trestné činnosti odsouzeného a její společenská škodlivost(dříve nebezpečnost trestného činu je soudem prvního stupně akcentována při rozhodnutí o výměře trestu a tudíž naprosto jednoznačně nemůže být znovu zohledněna při rozhodování o podmíněném propuštění, a to i v případě, že by trestná činnosti odsouzeného byla velmi nebezpečná.

bych zde, že při rozhodování o podmíněném propuštění nelze odsouzenému přičítat závažnost trestné činnosti jako skutečnost pro níž jej nelze podmíněně propustit z výkonu trestu, stejně tak jako samotná výměra trestu, byť by byla sebestřísnější nemůže být sama o sobě důvodem negativního rozhodnutí o podmíněném propuštění, neboť by se jednalo o dvojí přičítání téhož následku. Závažnost trestné činnosti posoudil soud prvního stupně a zohlednil ji při stanovení výměry trestu a tudíž nelze tuto skutečnost přičítat odsouzenému znovu. Soud má tedy zohledňovat přeměnu pachatele, ale já se domnívám, že soud by měl přece jen zohledňovat i dřívější skutečnosti, neboť člověk se nezmění ze dne na den, ale postupem času.

Podle dřívější právní úpravy měl soud přihlížet jen k chování a plnění povinností ve výkonu trestu. V současné době soud přihlíží, už i k době, kdy nabyl právní moci rozsudek, který odsoudil pachatele trestného činu. Nyní soud zkoumá období, kdy je pachatel již odsouzen, ale ještě není ve výkonu TOS, tedy jak se chová už předtím, než nastoupí do výkonu trestu. Zohledňuje, jestli včas nastoupil do výkonu trestu, nebo projevil lítost vůči oběti trestného činu. Polepšení se prokáže, i jestli plnil řádně povinnosti, které mu plynou z právních předpisů jako je náhrada škody, nebo plnění vyživovací povinnosti či vydání bezdůvodného obohacení.²⁴

O polepšení odsouzeného bude dále svědčit, zdali ve výkonu trestu dodržoval vnitřní rád věznice, zda vycházel s příslušníky vězeňské služby a poslouchal a plnil jejich pokyny. O to, zda se chování odsouzeného ve výkonu TOS polepšilo budou svědčit kázeňské odměn a kázeňské tresty, jen jsou součástí spisu vedeného pro konkrétní osobu odsouzeného. Kritériem bude množství případných kázeňských odměn nebo trestů, které odsouzený ve výkonu trestu obdržel. V případě, že má během rozhodování o podmíněném propuštění odsouzený ve svém osobním spisu vězněného kázeňské tresty, tak soud v takovém případě zpravidla nerozhoduje pro odsouzeného

²⁴ ŠÁMAL, P. – PŮRY, F. – CIZMAN, S.: Trestní zákoník Komentář 1. vydání, Praha, C.H. Beck 2009, str. 957

příznivě. Na druhou stranu k podmíněnému propuštění nestačí jen nemít v osobním spise kázeňské tresty, je zde nutná přeměna osobnosti odsouzeného, která je znatelná navenek.

Hodnocení soudu, zda odsouzený ve výkonu trestu odnětí svobody prokázal polepšení, je pro soud velmi obtížné, zde soud vychází ve valné většině případů z hodnotícího stanoviska komise ředitele věznice. Odsouzený během výkonu trestu absolvuje řadu převýchovných programů, účastní se řady zájmových aktivit, absolvuje pohovory se speciálním pedagogem a psychologem a teprve na základě takto zpracovaného stanoviska přistoupí před soud s žádostí o podmíněné propuštění.

Pro mě je otázka, zda soudce, který ví, jaký spáchal odsouzený trestný čin a případně, že už byl dříve ve výkonu trestu, tak že k tomu nepřihlédne, byt' má být nestranný

Soudce Vicherek (soudce okresního soudu Ostrava) poukazuje na to, že v případě přečinů může být u odsouzeného rozhodováno již po výkonu jedné třetiny trestu, tak zda je jedna třetina dostačující pro nápravu a polepšení pachatele.²⁵ K tomu bych dodal, že samotné polepšení a převýchova pachatele bude závislá zejména na jeho osobě, jaký bude mít k výkonu trestu přístup.

2.2.3 Řádný život nebo přijetí záruky za dovršení nápravy

Splnění zákonné podmínky v podobě reálného předpokladu vedení řádného života na svobodě, soud přezkoumává s přihlédnutím k tomu že odsouzený byl či nebyl v minulosti soudně trestán a pokud byl, tak je třeba zkoumat zda byl odsouzen k obdobné trestné činnosti, jaký trest mu byl uložen a kdy jej případně vykonal, zda má rodinné a sociální zázemí a jakým způsobem tyto skutečnosti prokazuje.

Soud samozřejmě není předem schopen odhadnout to jakým způsobem se bude odsouzený na svobodě chovat v případě podmíněného propuštění. Na druhé straně mu zákon výslovně ukládá povinnost přezkoumat, zda se u odsouzeného dá v případě podmíněného propuštění dá očekávat, že na svobodě povede řádný život. Tato podmínka je vázána především na riziko recidivy odsouzeného ve vztahu k trestné činnosti. Bude samozřejmě záležet na konkrétním případě, avšak obecně lze říci, že

²⁵ Vicherek, Roman. Předčasné podmíněné propuštění dle § 88 odst. 2 tr. zákoníku a prvotní praktické postřehy z praxe. Trestní právo, 2012, č. 1, s. 18.

závažnost trestné činnosti a trestní minulost odsouzeného, jsou rozhodujícími kritérii pro posouzení případné recidivy odsouzeného.

Byť jsem se v rámci opakovaných návštěv a náslechů v jednacích síních u okresního soudu v Příbrami s tímto institutem nesetkal, musím říci, že zákon dává odsouzeným možnost, i v případě, že nemají předpoklad vedení řádného života, aby byli z výkonu trestu odnětí svobody podmíněně propuštěni, přijme-li soud záruku za dovršení jejich nápravy, musím objektivně říci, a to jsem se dotazoval i na jiných soudech rozhodujících o podmíněném propuštění, že tento postup je v současné době velmi výjimečný.

2.3 Fakultativní podmínky pro podmíněné propuštění

V rámci rozhodování o podmíněném propuštění soud u osobo, které byly odsouzeny za zločin přihlíží rovněž ke splnění dalších podmínek, které jsou uvedeny v ustanovení § 88 ods.t. 3 trestního zákoníku a jež jsem si pro účely této práce dovolil označit jako fakultativní podmínky podmíněného propuštění.

Do těchto podmínek patří to, zda odsouzený včas nastoupil do výkonu trestu odnětí svobody. Při ověření zda odsouzený splňuje tuto podmínku, soud zjišťuje, zda odsouzený respektoval výzvu soudu k nástupu do výkonu trestu či zda musel být do výkonu trestu odnětí svobody dodán. Není-li odsouzený stíhán vazebně (v takovém případě ihned po právní moci rozsudku je odsouzený převeden z výkonu vazby do výkonu trestu, což fakticky znamená, že se vůbec nedostane na svobodu a zůstává nadále ve věznici pouze v jiném právním režimu), pak soud po právní moci odsuzujícího rozsudku zasílá odsouzenému výzvu k nástupu do výkonu trestu odnětí svobody. S výjimkou případů, kdy z konkrétních skutečností je zřejmé, že odsouzený uprchne, bude se skrývat nebo je jeho pobyt na svobodě nebezpečný. V takovém případě může rozhodnout o nařízení výkonu trestu předseda senátu odvolacího soudu. Zvolí-li soud takový postup, odsouzenému se pak výzva k nástupu trestu odnětí svobody nezasílá a odsouzený je ihned po vyhlášení rozhodnutí odvolacího soudu eskortován k výkonu trestu odnětí svobody do věznice. Standartní postup je však takový, že po právní moci rozsudku soud prvního stupně zasílá odsouzenému výzvu k nástupu trestu a respektuje-li odsouzený takovou výzvu, v případě osoby za zločin jde o kritérium, které soud zohledňuje při rozhodování o podmíněném propuštění. Pokud odsouzený takovou výzvu neakceptuje, do výkonu trestu odnětí svobody dobrovolně

nenastoupí, požádá soudu Policii České republiky o předvedení odsouzeného do výkonu trestu odnětí svobody. Není-li toto předvedení úspěšné, požádá soud policii, aby vypátrala pobyt odsouzeného, v krajním případě soud přistoupí k vydání zatýkacího rozkazu nebo evropského zatýkacího rozkazu. K tomu soudu přistoupí v případech, kdy je zřejmé, že se odsouzený zdržuje mimo území České republiky.

Další z fakultativních podmínek pro podmíněné propuštění je částečná nebo úplná náhrady či jiné odčinění škody nebo jiné újmy způsobené trestným činem, případně vydání bezdůvodného obohacení, trestným činem získaného.

Další fakultativní podmínkou, která se vztahuje k odsouzeným, jimž bylo uloženo ochranné léčení, je jejich přístup k výkonu tohoto léčení, které vykonávali buď před nástupem do výkonu trestu nebo během jeho výkonu.

3. Řízení o podmíněném propuštění

Řízení o podmíněném propuštění je upraveno zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, v ustanoveních § 331–333a. trestního řádu. Trestní řád byl i v těchto ustanoveních několikrát novelizován. Řízení o podmíněném propuštění upravuje dle shora citovaných ustanovení trestního řádu postup soudu od podání návrhu, žádosti o podmíněné propuštění do rozhodnutí o osvědčení odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění.

3.1 Osoby oprávněné podat návrh, žádost o podmíněné propuštění

Jediným subjektem, oprávněným rozhodnout o podmíněném propuštění odsouzeného z trestu odnětí svobody, je soud. Soud ve věci rozhoduje buď o žádosti odsouzeného o podmíněném propuštění nebo návrhu ředitele věznice, případně zájmového sdružení či z úřední povinnosti. V této souvislosti si dovoluji podotknout, že jiné osoby, než jsem shora uvedl, nejsou k podání žádosti o podmíněném propuštění ex lege oprávněny. Podá-li žádost o podmíněném propuštění neoprávněná osoba, soud v takovém případě o žádosti nerozhoduje, pouze ji neoprávněné osobě vrátí s tím, že k podání žádost není oprávněna.

Aktivní legitimace k podání žádosti o podmíněné propuštění je tedy ze zákona dána odsouzenému, zájmovému sdružení, k podání návrhu pak řediteli věznice a státnímu zástupci.

V rámci úřední činnosti může soud zahájit řízení o podmíněném propuštění ex officio, avšak se lze důvodně domnívat, a to i po absolvované stáži u okresního soudu v Příbrami, že tento postup bude zcela výjimečný.

Shora jsem již uvedl, že rodinní příslušníci nemají toliko oprávnění k podání návrhu na podmíněné propuštění odsouzeného, zde bych ale uvedl to, že v případě učiní-li z rodinných příslušníku takovýto návrh, tak soud jej zapíše do samotného rejstříku a jeho kopii zašle odsouzenému, který má možnost se k žádosti připojit. Připojí-li se ovšem odsouzený k této žádosti, má se zato, že tuto žádost na podmíněné propuštění podal on sám. V opačném případě, kdy se odsouzený k žádosti nepřipojí, tak soud vyrozumí osobu, která tento návrh podala, že není aktivně legitimován a odsouzený se k ní nepřidal, tedy návrh nepodal.²⁶

²⁶ VICHEREK, Roman, Návrh na podmíněné propuštění výkonu trestu odnětí svobody, dostupný na epravo.

Nejčastější formou, zahajující řízení o podmíněném propuštění je bezesporu žádost podaná samotným odsouzeným. Zákon(trestní zákoník výslovně nestanoví formální náležitosti žádosti o podmíněné propuštění, je tedy třeba vycházet podpůrně z ustanovení § 59 odst. 1 trestního řádu, které upravuje obecné náležitosti podání). Jakým přesným způsobem má být žádost o podmíněné propuštění podána i zdali má obsahovat nějaké podstatné náležitosti není nikde přesně vymezeno, i proto se domnívám, že odsouzení často raději využívají pro podání žádosti služeb advokáta.

Co se týká formy žádosti, musíme tedy vycházet z obecného ustanovení pro podání a to z § 59 odst. 1 TŘ. Z možností uvedených v tomto § bude jednoznačně nejčastější podání formou písemnou, v dalším případě to bude při podání prostřednictvím advokáta forma v podobě datové schránky. U obsahové stránky budeme vycházet z ustanovení § 59 odst. 4 TŘ. V případě žádosti o podmíněné propuštění musí být patrné, kterému místně příslušnému okresnímu soudu je podání určeno, kdo jej činí, které věci se to týká, co sleduje a je nutné, aby bylo datováno a podepsáno. I toto by mohl být vedle pracovní zaneprázdněnosti jeden z důvodů, proč soud nezahajuje řízení z vlastní iniciativy, protože odsouzení hojně využívají své možnost podání žádosti na podmíněné propuštění. Odsouzení jej často podávají i v případě, kdy dle mého názoru musí být sami obeznámeni s tím, že jejich podmíněné propuštění není reálné. Toto píši z vlastní zkušenosti, kdy jsem jako veřejnost zúčastnil několika řízení o podmíněném propuštění a odsouzený, který byl mimo jiné známým recidivistou, tak žádal o podmíněné propuštění s vědomím, že jeho 14 kázeňských trestů a žádná kázeňská odměna o jeho polepšení zajisté nesvědčí.

Vedle již probraných jsou zde oprávnění k podání návrhu tedy státní zástupce a ředitel věznice, kde odsouzený vykonává trestu odnětí svobody. Ředitel věznice si je nepochybně vědom svého zákonného práva navrhnout podmíněné propuštění odsouzeného, na druhé straně musí respektovat zákonné limity, spočívající především v akceptování trestní minulosti navrhované osoby. Vzhledem k tomu, že jsem i v rámci své právní praxe byl několikrát účasten rozhodování o obdobných návrzích, musím říci, že ve valné většině případů odsouzení podmínky pro podmíněné propuštění nesplňují. V této souvislosti jsem učinil dotaz na příslušný soud v místě svého bydliště, kde jsem zjistil, že dosud od roku 2004 se soud nezabýval(byť se jedná o soud v jehož obvodu je věznice žádným návrhem státního zástupce na podmíněné propuštění z výkonu trestu

odnětí svobody ani takové řízení z úřední povinnosti nezahájil.²⁷ Kdežto návrhy učiněné ředitelem věznice nejsou ničím nevídaným. Toto podání má i své zvláštnosti, protože tvoří výjimku při rozhodování o podmíněném propuštění, kdy není potřeba odsouzeného vyslyšet a konat veřejné zasedání o podmíněném propuštění. Tento postup je popsán v ustanovení § 331 odst. 3 TŘ, pro takovýto postup musí tedy být splněno, že podmíněné propuštění navrhne ředitel věznice nebo se ředitel věznice k návrhu na podmíněné propuštění přidá a s podmíněným propuštěním odsouzeného souhlasí státní zástupce, v takovém případě rozhodne o podmíněném propuštění odsouzeného předseda senátu bez projednání věci ve veřejném zasedání. V případě, že státní zástupce nebo soudce nesouhlasí, nebo se předseda senátu domnívá, že je věc nutno projednat nařídí se veřejné zasedání o podmíněném propuštění. V takovém případě, že je nařízeno veřejné zasedání přísluší řediteli věznice práva strany tohoto řízení a má možnost podání stížnosti to si však ještě probereme níže.

V poslední řadě je zde k podání žádosti oprávněno zájmové sdružení občanů. V takovémto případě je zájmové sdružení občanů vždy povinno předložit soudu záruku za dovršení nápravy odsouzeného a v takovém případě si soud zpravidla vyžádá informace týkající se tohoto zájmového sdružení a informace prokazující reálnou schopnost navrhovatele dohlížet na chování odsouzeného.²⁸ Nutno podotknout, že účast zájmového sdružení občanů v řízení o podmíněném propuštění byla dle dotazů na několik soudů v rámci střeďočeského kraje vyčíslena jako velmi minimální.

3.1.1 Příslušnost soudu

K rozhodování o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody je vždy Okresní soudu, v jehož obvodu odsouzený nepodmíněný trest vykonává. Odsouzený k nepodmíněnému trestu odnětí svobody vykonává svůj trest ve věznicích. V České republice se nachází 36 věznic, z toho můžeme dovodit, že o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody nebudou rozhodovat všechny okresní soudy. Věcná příslušnost je patrná z ustanovení § 333 odst. 1 trestního řádu a to bez ohledu na to, že by svým rozsudkem odsoudil pachatele k nepodmíněnému trestu odnětí svobody soud krajský.

²⁷ Konzultace s místopředsedou Okresního soudu v Příbrami panem Mgr. Miloslavem Boudníkem

²⁸ VICHEREK, Roman, Návrh na podmíněné propuštění výkonu trestu odnětí svobody, dostupný na epravo

Místní příslušnost je jasně dána v případě, že odsouzený svůj trest již vykonává v konkrétní věznici. Uvedl jsem, že z dikce podle množství okresních soudů a počtu věznic nebudou rozhodovat o podmíněném propuštění všechny věznice, ale pouze jen některé, ovšem soudce Vicherek(soudce okresního soudu v Ostravě) uvádí ve svém článku, že za jistých okolností může nastat situace, kdy mohou rozhodovat o podmíněném propuštění všechny okresní soudy. Je to v situaci, kdy odsouzený vykonal zákonnou lhůtu pro podání žádosti o podmíněném propuštění již ve vazbě, která byla započtená, a zbytek trestu doposud nebyl nastoupen.²⁹ Dle mého názoru však tato argumentace není správná, příslušným soudem o podmíněném propuštění u odsouzeného, který si podstatnou část trestu nezbytnou pro podmíněné propuštění odpykal ve výkonu vazby, bude soud, kde odsouzený naposledy vykonával vazbu, samozřejmě za předpokladu, že odsouzený i pouhým výkonem vazby odpykal zákonem vyžadovanou část trestu rozhodnou pro podmíněné propuštění.

3.2 Úkony soudu po podání návrhu na podmíněné propuštění

Soud by měl o podmíněném propuštění rozhodnout do 30 dnů od zahájení řízení. Řízení je zahájeno doručením návrhu nebo žádosti na podmíněné propuštění. V ustanovení § 333 odst. 1, je upraveno, že soud musí o žádosti o podmíněné propuštění rozhodnout ve lhůtě třiceti dnů. S výjimkou případů, kdy projednání v uvedené lhůtě nebrání důležité důvody.

Byť zákon taxativně ani alternativně důležité důvody nevymezuje, lze mezi ně podřadit skutečnosti, které spočívají v osobě odsouzeného(neschopnost eskorty ze zdravotních či jiných důvodů k veřejnému zasedání o podmíněné propuštění, absence podkladů k rozhodnutí o podmíněném propuštění).³⁰

Lhůta stanovená pro rozhodnutí o podmíněném propuštění je lhůtou pořádkovou, to tedy neznamená, že v případě kdy by soud nestihl o podmíněném propuštění rozhodnout, tak nezaniká soudní povinnost v této věci rozhodnout, ale ani nenastane skutečnost, že by došlo k automatickému podmíněnému propuštění odsouzeného.

²⁹ VICHEREK, Roman, Příslušnost soudu k podmíněnému propuštění; Trestněprávní revue 10/2013, s. 234

³⁰ ŠÁMAL, P. PŮRY, F. RICZMAN, S.: Trestní řád Komentář 6. vydání, Praha, C.H. Beck 2008, str. 2479

K tomu, aby mohl soud po podání návrhu na podmíněné propuštění vydat rozhodnutí, je potřeba, aby si obstaral nezbytné spisy týkající se odsouzení, která odsouzený ve výkonu trestu vykonává, výjimečně se lze spokojit pouze s opisem příslušných odsuzujících rozhodnutí a dále podklady týkající se zhodnocení dosavadního chování odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody, k čemuž slouží hodnotící zpráva věznice. Tato zpráva obsahuje údaje týkající se tzv. rozsudkových údajů odsouzeného, což znamená výčet jednotlivých trestů, které odsouzený ve výkonu trestu vykonává, včetně uvedení počátku a konce trestu a společně s údaji o zápočtu vykonané vazby nebo předchozího trestu odnětí svobody. (vykonává-li odsouzený trest souhrnný nebo společný podle § 43 a 45 TrZ). Hodnocení dále obsahuje údaj o tom, zda odsouzený nastoupil do výkonu trestu dobrovolně, což je jedna ze skutečností významných pro posouzení možného podmíněného propuštění u odsouzených za zločin podle § 88 odst. 3 TrZ, hodnocení dále obsahuje informace o chování odsouzeného během výkonu trestu odnětí svobody, jeho zapojení se do plnění programu zacházení informace o jeho rodinném zázemí, vazbách, možnosti eventuálního zaměstnání v případě podmíněného propuštění a výčet udělených kázeňských trestů a odměn a závěrečné stanovisko k podmíněnému propuštění.

Hodnocení odsouzeného zpracovává hodnotící komise ze zástupce vězení věznice speciálního psychologa speciálního pedagoga a vychovatele odsouzeného a závěr této hodnotící komise je před konečným zpracováním hodnocení předložen odsouzenému k vyjádření.³¹

Součástí spisu o podmíněném propuštění je dále aktuální opis rejstříku trestů³² odsouzeného obsahující údaje o předchozích odsouzeních.

³¹ ROZUM, Jan a kol. Institut dohledu u podmíněného propuštění. závěrečná zpráva z výzkumu. 1. vydání Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. s.76

³² Rozdíl mezi opisem a výpisem rejstříku trestů, často se setkávám u lidí s tím, že buď ani neví, že existuje opis z rejstříku trestů, nebo se chybně domnívají, že je to totéž. Rejstřík trestů je organizací, jejímž hlavním posláním je vést evidenci odsouzení a evidenci podmíněného zastavení trestního stíhání. Oprávněným osobám je také na jejich žádost vydán, ale požádat o ně jsou oprávněny rozdílné osoby a každý slouží k jiným účelům. Opis je veřejnou listinou a je vydáván pouze pro potřeby trestního řízení, a to jen orgánům činným v trestním řízení a ministerstvu spravedlnosti. Jiným orgánům může být vydán pouze na stanoví-li tak zvláštní zákon. Kdy je vydán opis konkrétní osoby ministerstvu spravedlnosti podrobně stanoví zákon. Výpis z rejstříku trestů je také veřejnou listinou, ale není určen pro potřeby trestního řízení, ale zejména pro osoby, kterých se výpis týká. Výpis se vydává na základě písemné žádosti, vydává se osobě jejíž totožnost byla ověřena s tím, že se vydá výpis týkající se této osoby. Výpis může být vydán na žádost soudu, ovšem i pro jiné než trestní řízení a také orgánům veřejné správy pro potřeby řízení o přestupku. Ve výpisu se uvádí všechna nezahrazená odsouzení, včetně údajů o průběhu výkonu uložených trestů a ochranných opatření.

V případě, že odsouzený ve výkonu trestu naváže spolupráci s probační a mediační službou je součástí spisu rovněž stanovisko této instituce k podmíněnému propuštění, které obsahuje mimo jiné i výčet případných rizikových faktorů a doporučení týkajících se případných omezení či povinností, jež mohou být odsouzenému ukládány v souladu s ustanovením § 89 odst. 2 a § 48 odst. 4 TrZ. K vypracování stanoviska probační a mediační služby může dát soud i sám odsouzený.

Odsouzení, žádající o podmíněné propuštění, mají-li po podmíněném propuštění možnost nastoupit do zaměstnání tuto skutečnost zpravidla dokládají s potvrzením budoucího zaměstnavatele. V případě, že podmíněné propuštění navrhuje zájmové sdružení občanů, tak si zde soud většinou vyžádá informace související s tímto zájmovým sdružením.

3.2.1 Projekt „Křehká šance“

Realizátorem projektu „Křehké šance“ je probační a mediační služba ČR, která v rámci realizace tohoto projektu spolupracuje s vězeňskou službou ČR. Cílem tohoto spojení a shora uvedeného projektu je, jak již je patrné, realizace možnosti pomoci na svobodu i osobám, které mají podstatně sníženou šanci opustit vězeňské zdi před výkonem celého trestu a to z důvodu, že spáchali závažnou trestnou činnost, závažnou majetkovou trestnou činnost, trestnou činnost proti rodině a dětem. Projekt dává odsouzeným šanci prokázat svou připravenost na podmíněné propuštění. Nabízí odsouzeným pomoc k tomu, aby prokázali, že začali řešit příčiny i důsledky své trestné činnosti a že jsou ochotni spolupracovat v případě podmíněného propuštění s probační a mediační službou a dodržovat soudem uložená opatření a povinnosti.³³

K tomu, aby odsouzený mohl být zařazen do shora uvedeného projektu, postačuje, aby vykonal alespoň půl roku trestu s tím, že žádost musí podat nejméně čtyři měsíce před podáním žádosti o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Vstup do tohoto projektu je dobrovolný, ale musí s ním odsouzený písemně souhlasit. Projekt je určen odsouzeným kteří chtějí žádat o podmíněné propuštění nejpozději do ledna roku 2015. Odsouzeného čeká parolové slyšení, které bude probíhat před odbornou komisí. Tato komise působí u dané věznice jako nezávislý subjekt, který projedná případ odsouzeného. Nezávislá je z důvodu toho, že komisaři nejsou zaměstnanci dané věznice nebo probační a mediační služby, která je místu příslušná.

³³ Projekt Křehká šance zdrojem www.novinky.cz/krimi

Komise vyslechne odsouzeného, který ji seznámí se svými důvody žádosti o podmíněné propuštění s podklady, které si může připravovat po celou dobu od zařazení svého případu do projektu. Může zde být vyslechnuta i oběť trestného činu, která je oprávněna se osobně účastnit slyšení odsouzeného a může se i osobně zúčastnit slyšení odsouzeného. Komise rovněž vyslechne vychovatele odsouzeného. Na závěr komise vyhlásí své stanovisko, které je buďto doporučující nebo nedoporučující. V případě, že komise navrhne doporučující stanovisko, může také navrhnout případná přiměřená omezení a povinnosti, které by odsouzenému v případě podmíněného propuštění ve zkušební době stanovili. Stanovisko této komise pro podmíněné propuštění ovšem není nikterak závazné a je tedy stále na úvaze soudu, zda odsouzeného propustí či nikoliv, ovšem toto stanovisko může být významné plus. S tímto projektem spolupracuje zatím 9 věznic.³⁴

3.3 Rozhodnutí o podmíněném propuštění

Institut podmíněného propuštění připouští, že lze podmíněně propustit pachatele jakéhokoliv trestného činu. O podmíněném propuštění odsouzeného rozhoduje okresní soud zpravidla ve veřejném zasedání³⁵, nejde-li o postup podle § 331 odst. 3 trestního řádu. Veřejné zasedání probíhá vždy za účasti odsouzeného, je v současné době dle mého názoru nesprávné, že veřejného zasedání se ne vždy zúčastňuje státní zástupce. Jsem si vědom, že tuto možnost mu připouští trestní řád, nicméně si mám za to, že pokud byl státní zástupce přítomen u odsouzení obžalovaného, měl by být přítomen taktéž jednání o případném propuštění odsouzeného, neboť nepochybně navazuje na původní trestní řízení jako takové. Podstatné je zde zmínit, že soud rozhoduje o podmíněném propuštění jak v jednacích síních příslušného okresního soudu, tak i přímo ve věznicích, kde jsou zřízeny jednací síně, které již v současné době technikou a vybaveností mnohdy předčí jednací síně okresních soudů. Ve věznici Příbram – Bytíz, kde s odstupem tří let byla zřízena a vystavena jednací síň v částce 280.000,- Kč. Je zde k jednací síni zřízena i poradní místnost pro senát. Z pohledu vedení věznice je

³⁴ Spolupracující věznice jsou Liberec, Rýnovice, Stráž pod Ralskem, Opava, Karviná, Heřmanice, Příbram, Ruzyně – Velké Přílepy. zdrojem www.vscr.cz

³⁵ Veřejné zasedání je určeno k projednávání a rozhodování otázek, které se svým významem a povahou blíží otázkám viny a trestu, popřípadě dalších opatření, které jsou za trestný čin ukládány. Na rozdíl od hlavní líčení, ve kterém se zásadně rozhoduje o obžalobě, ve veřejném zasedání se rozhoduje celá řada různorodých otázek, které spolu jinak nesouvisejí. Ve veřejném zasedání se zpravidla rozhodují otázky, které navazují na rozhodnutí učiněná v hlavním líčení.

Jelínek, J. a kol.: Trestní právo procesní. 2. vydání. Praha: Leges, 2011, s. 575.

podstatně výhodnější projednání podmíněného propuštění z výkonu TOS přímo ve věznici, neboť náklady na zajištění vězňů jsou podstatně nižší, než při rozhodování v sídle okresních soudů(náklady na eskortu a náklady na dopravu).

Po provedeném dokazování a závěrečných návrzích stran rozhodne soud buď, že odsouzeného z výkonu trestu podmíněně propouští a nebo, že se jeho žádost zamítá. O podmíněném propuštění rozhoduje soud usnesením, které při jeho vyhlášení je povinen řádně odůvodnit a dát stranám přítomným při jeho vyhlášení poučení a opravném prostředku. V případě, že oprávněné osoby k podání stížnosti se po vyhlášení usnesení práva stížnosti výslovně vzdali, může soud vyhotovit zjednodušené usnesení, které neobsahuje písemné odůvodnění. V případě postupu podle § 331 odst. 3 TR se usnesení nevyhlašuje. Písemné vyhotovení usnesení je třeba dále doručit oprávněným osobám. Nabyde-li usnesení o podmíněném propuštění právní moci vyhotoví soud ihned písemný příkaz k propuštění odsouzeného z výkonu trestu, který zašle příslušné věznici v níž odsouzený trest odnětí svobody vykonává a ta už zajistí následné propuštění odsouzeného na svobodu.

Proti oběma rozhodnutím je přípustná stížnost, která má v případě podmíněného propuštění odsouzeného odkladný účinek. Jedinou výjimkou při rozhodování o podmíněném propuštění, kdy není potřeba odsouzeného vyslychat a konat veřejné zasedání o podmíněném propuštění je tedy postup popsany v ustanovení § 333 odst. 3 trestního řádu.

Stížnost v celém rozsahu může proti usnesení, jímž byl odsouzený podmíněně propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody, podat pouze státní zástupce, odsouzený zde může podat stížnost pouze proti výroku o stanovení délky zkušební doby, takto jako odsouzený mohou učinit i ředitel a zájmové sdružení občanů, pokud byli těmi, kdo podal návrh na podmíněné propuštění.³⁶ V případě zamítavého usnesení soudu je oprávněn k stížnosti příslušný opět státní zástupce společně s odsouzeným, ředitel a zájmové sdružení může zde podat stížnost v tom případě, že bylo zamítavé rozhodnutí vydáno na jejich návrh.³⁷

Nenabyde-li usnesení o podmíněném propuštění právní moci, předloží soud po uplynutí lhůty k podání opravného prostředku spis k rozhodnutí o stížnosti nadřízenému soudu, kterým je dle funkční příslušnosti krajský soud, pod nějž spadá příslušný okresní

³⁶ ŠÁMAL, P. PŮRY, F. RICZMAN, S.: Trestní řád Komentář 6. vydání, Praha, C.H. Beck 2008, str. 24

³⁷ ŠÁMAL, P. PŮRY, F. RICZMAN, S.: Trestní řád Komentář 6. vydání, Praha, C.H. Beck 2008, str. 2479

soud, který rozhodl v prvním stupni. Stížnostní soud ve věci rozhoduje v tříčlenném senátu v neveřejném zasedání a může o podané stížnosti rozhodnout podle § 148 a následující trestního řádu. Tímto způsobem podanou stížnost zamítne z následujících důvodů:

- Není-li stížnost přípustná (podá-li stížnost proti usnesení o podmíněném propuštění státní zástupce za situace, kdy souhlasil s podmíněným propuštěním odsouzeného ve smyslu ustanovení § 331 odst. 3 TŘ a nejde-li o stížnost do výroku ustanovení délky zkušební doby)
- podá-li stížnost osoba opožděně
- podá-li ji osoba k tomu neoprávněná
- podá-li ji osoba, která se stížnosti výslovně vzdala, nebo ji podala znovu poté, co vzala stížnost zpět.
- další a nejčastějším důvodem zamítnutí stížnosti je, že nadřízený soud neshledá stížnost důvodnou,

K tomuto pouze na okraj dodávám, že v případě zamítnutí stížnosti z důvodu uvedených v § 148 odst. 1 písm. a, b trestního řádu soud nepřezkoumává věcnou správnost napadeného usnesení, ale zabývá se otázkou přípustnosti či oprávněnosti podané stížnosti. Pouze v případě zamítnutí stížnosti pro její nedůvodnost napadené usnesení přezkoumává z hlediska správnosti včetně správnosti řízení, které předcházelo vydání napadeného usnesení.

Je třeba zdůraznit, že i v řízení o podmíněném propuštění, byť se jedná o stádium řízení vykonávacího, je třeba respektovat základní principy trestního řízení. V této souvislosti cituji III.ÚS 1735/10, který se týká řízení o opravném prostředku (o stížnosti proti rozhodnutí o podmíněném propuštění)³⁸

Pokud nadřízený soud podanou stížnost nezamítne z důvodu shora uvedených může postupovat následujícím způsobem, napadené usnesení vždy zruší, a buďto ve věci sám rozhodne, pokud má právo takové rozhodnutí opatřen dostatek podkladů, nebo po zrušení napadeného usnesení rozhodne, aby soud prvního stupně ve věci znovu jednal a rozhodl. V takovém případě se věc vrací zpět k okresnímu soudu, který je povinen respektující pokyny nadřízeného soudu ve věci znovu rozhodnout.

³⁸ ŠÁMAL, P. PŮRY, F. RICZMAN, S.: Trestní řád Komentář 6. vydání, Praha, C.H. Beck 2008, str. 2479

V případě, že soud návrh zamítne, je odsouzený oprávněn tuto žádost podat až po uplynutí šesti měsíční lhůty, ledaže by žádost byla zamítnuta jen proto, že dosud neuplynula lhůta stanovená v zákoně pro podmíněné propuštění. Jestliže ji za těchto okolností přesto opakuje, jde o neoprávněně opakovanou žádost a soud o ní nerozhoduje, nýbrž pouze sdělí přípisem odsouzenému, že není oprávněn k podání žádosti před uplynutím šestiměsíční lhůty od právní moci předchozího zamítavého rozhodnutí.³⁹ Tuto šestiměsíční lhůtu nám zavedla novela č. 390/2012 Sb.

Ještě bych jednou podotkl v souvislosti s judikaturou, že je vždy na uvážení soudu, zda odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody podmíněně propustí či nikoliv. V judikátu jsem vyčetl, že odsouzený si podal ústavní stížnost proti libovůli soudu, z důvodu toho, že splňuje veškeré podmínky potřebné k podmíněnému propuštění, ale nebyl soudy propuštěn, proto je opravdu důležité si pamatovat, že je pouze na uvážení soudu jakým způsobem rozhodne i v případě splnění určitých podmínek.⁴⁰

Obsazení soudu při rozhodování o podmíněném propuštění je takové, že v případě O pPP odsouzeného, kterému byl uložen trest odnětí svobody samosoudcem rozhoduje samosoudce příslušného okresního soudu podle § 333 odst. 1 trestního řádu. Byl odsouzenému některý z trestů odnětí svobody z nichž má být podmíněně propuštěn uložen v řízení před senátem, rozhoduje o podmíněném propuštění senát, s výjimkou postupu podle § 331 odst. 3 trestního řádu, kdy rozhodnutí činí předseda senátu. Dovoluji si připomenout, že odsouzený samozřejmě není povinen v souladu s ustanovením § 33 odst. 1 trestního řádu vypovídat.

3.3.1 Zkušební doba

Rozhodne-li soud o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, je obligatorní náležitostí výroku rozhodnutí, výrok o stanovení délky zkušební doby, která je vyměřená v § 89 odst. 1 trestního zákoníku. V případě podmíněného propuštění pachatele odsouzeného za přečin činí zkušební doba až tři léta. U pachatele odsouzeného za zločin je výměra zkušební doby od jednoho roku až sedm let. Zkušební doba začíná běžet dnem, kdy je odsouzený podmíněně propuštěn na svobodu. Soudem stanovenou zkušební dobu nelze dále měnit, tedy nemůže být následně prodloužena ani toliko zkrácena.

³⁹ JUD 3064 CZ tpj 60/84

⁴⁰ ÚS 357/06 ze dne 6.10.2006

Zkušební doba má prokázat, zda k naplnění účelu trestu postačila vykonaná část trestu. V této době se od podmíněně propuštěného očekává, že dokáže vést řádný život, má dloužit k dovršení nápravy pachatele. Zkušební doba je jakousi pojistkou pro případ, že by se choval propuštěný na svobodě řádně a nepáchal trestnou činnost.

V souvislosti s přijetím trestního zákoníku a jeho novou kategorizací trestných činů, se nově zavedla i zkušební doba pro přečiny, kterou zavedla novela č. a díky ní je možné uložit zkušební dobu v trvání kratším, než jeden rok.

3.3.2 Uložení přiměřených omezení a povinností

V řadě odsouzený, kteří jsou méně narušení, určitě postačí pouhá hrozba případným vykonáním zbytku, aby vedli řádný život.⁴¹ U zbylé části podmíněně propuštěných, u nichž bude mít soud za to, že k úplné převýchově je potřeba dalšího působení a nepostačí pouhá hrozba zbytku výkonu trestu, uloží dohled a přiměřená omezení a přeměřené povinnosti. Ukládání těchto přiměřených omezení a povinností je fakultativní součástí soudního výroku o podmíněném propuštění.

V rámci povinností a přiměřených omezení, které lze odsouzenému při podmíněném propuštění uložit jsou zejména § 48 odst. 4 a-k, výčet těchto povinností je stanoven demonstrativně, což znamená, že soud může odsouzenému uložit i jiná omezení nebo povinnosti pokud budou směřovat k tomu, aby odsouzený vedl řádný život a snížila se možnost opakování trestné činnosti. Uložená opatření mají napomoci k vedení řádného života, dle institutu pro kriminologii a sociální prevenci jsou nejčastějšími příčiny pro páchaní trestné činnosti ve zkušební době, drogová nebo alkoholová závislost, dále pak gamblerství a nezaměstnanost, proto může soud uložit například zakázat návštěvu kulturních akcí, hraní hazardních her, požívání alkoholu a stýkání s konkrétními osobami.⁴²

V případě odsouzeného, který je podmíněně propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody před stanovením zákonem stanovené doby nezbytné pro podmíněné propuštění (§ 88 odst. 2 trestního zákoníku mu soud může uložit povinnost zdržovat se ve zkušební době podmíněného propuštění ve stanoveném časovém období ve svém obydlí nebo jeho části nebo může uložit, aby vykonal práce ve prospěch obcí, státních nebo jiných obecně prospěšných institucí (nejde o uložení trestu obecně prospěšných prací ve

⁴¹ ŠÁMAL, PŮRY komentář s. 1024

⁴² ŠÁMAL, PŮRY komentář s. 1024

smyslu ustanovení § 62 odst. 1 trestního zákoníku nebo aby složil určenou peněžní částku na pomoc obětem trestné činnosti na účet soudu). Celková doba trvání určeného pobytu podmíněně propuštěného v obydli nesmí přesáhnout 1 rok a to i v případě byla-li odsouzenému pro osvědčení z podmíněného propuštění stanovena delší zkušební doba. Výkon prací ve veřejný prospěch může být stanoven ve výměře od 50 do 200 hodin. Částka, kterou má odsouzený dle výroku soudu složit na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti se stanoví ve výměře od 2.000.- Kč do 10.000.000,- Kč přičemž soud je povinen při stanovení výše této částky přihlídnout k osobním a majetkovým poměrům odsouzeného a zároveň je oprávněn s přihlédnutím k těmto kritériím stanovit zaplacení této částky v přiměřených měsíčních splátkách.

3.3.3 Uložení dohledu nad podmíněně propuštěným

Jednou z forem jak lze kontrolovat odsouzeného v případě podmíněného propuštění je tzv. parole, neboli podmíněně propuštění s dohledem. Tato forma je využívána v mnoha evropských, tak i mimoevropských zemích. Parole pochází z francouzského slovního spojení „je donn ma parole“ doslovně řečeno dávám čestné slovo.⁴³ V mnoha zemích je tedy tento institut již dlouhodobě využíván.

V případě výkonu trestu odnětí svobody ve věznicích je na odsouzeného vytvářen negativní vliv prostřednictvím ostatních pachatelů trestných činů, ale také pobytem mimo společnost. Následné začlenění do společnosti může být pro odsouzeného nesmírně náročné v souvislosti s tím, jak dlouhou dobu byl ve výkonu trestu odnětí svobody a tedy mimo běžný život. Od toho je podmíněně propuštění s dohledem, které má podmíněně propuštěnému pomoci.

Dohled je fakultativní záležitostí, je pouze na uvážení soudu, jestli je potřeba, aby bylo chování podmíněně propuštěného na svobodě kontrolováno prostřednictvím dohledového úředníka, který mu má napomáhat k začlenění do běžného života a chovat se řádným způsobem. Soud také při ukládání dohledu odsouzenému zohlední do jakého prostředí se v případě podmíněného propuštění vrací a na povinnostech, které bude muset plnit.⁴⁴ Podmíněně propuštění často na institut dohledu nahlízejí spíše jako určité omezování a na základě toho může být i občas problematické, aby navázal s probačním úředníkem určitý vztah, ale přitom tato osoba by měla mít zájem na znovuzачlenění jej

⁴³ VÝZKUMNÝ ÚSTAV KRIMINOLOGICKÝ PŘI GP ČSSR a SUCHÝ Oldřich. Podmíněně propuštění a postpenitenciární péče: komparativní studie. Praha: Výzkumný ústav kriminologický, 1970 s.17

⁴⁴ tamtéž s.38

do společnosti. Dohled probačním úředníkem byl měl pomoci, aby odsouzený nepáchal trestnou činnost, čímž zároveň chrání společnost. Účelem dohledu je tedy sledování a kontrola odsouzeného a jeho odborné vedení pomoc odsouzenému s cílem zajistit, aby vedl řádný život. Povinností odsouzeného, kterému byl dohled uložen je spolupráce s probačním úředníkem způsobem stanoveným v probačním dohledovém plánu, dostavování se k probačnímu úředníkovi v jím stanovených lhůtách, informování probačního úředníka o pobytu zaměstnání zdroji obživy a dalších zákonem uložených nebo probačním úředníkem určených skutečnostech a umožnění probačnímu úředníkovi vstupu do obydlí, v němž se odsouzený zdržuje. Probační úředník má povinnost pomáhat podmíněně propuštěnému a pravidelně informovat soud o průběhu dohledu, ovšem v případě závažného porušení některých podmínek dohledu, je úředník povinen s tím předsedu senátu obeznámit ihned. Dohled probačního úředníka nad podmíněně je takový mezistupeň mezi nesvobodným výkonem trestu odnětí svobody a svobodným pohybem za zdi věznice.

O tom, jestli byl dohled nad podmíněně propuštěným účinný, se můžeme přesvědčit z toho, jestli soud rozhodl, že se ve zkušební době osvědčil či nikoliv.⁴⁵

Možnost vyslovení dohledu nad podmíněně propuštěným zavedla novela č. 265/2001 Sb., která tento dohled ustanovila, aby napomáhala soudům v jejich rozhodování o podmíněném propuštění odsouzeného, který to má tzv. nahraně.⁴⁶

Uváží-li tedy soud, že je potřeba nad podmíněně propuštěným během obligatorně stanovené zkušební doby více dohlížet na jeho chování, vysloví podle ustanovení § 89 odst. 1 trestního zákoníku dohled. Dohled nad odsouzeným vykonává podle § 49 – 51 trestního zákoníku probační a mediační služba prostřednictvím příslušného probačního úředníka. Způsob a fungování probační a mediační služby rozsah jejich práv a povinností je upraven v zákoně č. 257/2000 Sb. o probační a mediační službě.

Mé osobní stanovisko k dohledu na podmíněně propuštěným je určitě kladné, neboť se domnívám, že odsouzení bývají často společností dost odstrkovaní a „škatulkováni“ a mají tak malou šanci na úspěch při hledání zaměstnání a celkovém

⁴⁵ ROZUM, J., KOTULAN, P., TOMÁŠEK, J. Dohled u podmíněně propuštěných z hlediska jeho efektivitivy. Trestněprávní revue, 2008, č. 10, s. 317

⁴⁶ PŮRY, F In ŠÁMAL, P. a kol. Komentář k trestnímu zákoníku – 1. Díl, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s.969

fungování v běžném společnosti, ve které z důvodu výkonu trestu odnětí svobody určitou dobu nebyly.

3.4. Zakončení podmíněného propuštění

Pokud odsouzený vedl po celou dobu podmíněného propuštění řádný život, splnil uložené povinnosti a omezení, případně splnil podmínky probačního dohledu, byl-li mu uložen, vysloví soud, že se osvědčil. V případě osvědčení, nabyde podmíněně propuštěný absolutní svobody. Z toho je patrné, že tedy k převýchově odsouzeného postačil kratší trest, který vykonal.⁴⁷ Podmíněně propuštěný je ve zkušební době sledován soudem, ten může například nahlížet např. do databáze stíhaných osob, zda proti podmíněně propuštěnému není vedeno trestní stíhání.

Soud činí rozhodnutí formou usnesení ve veřejném zasedání, není přípustné, aby soudu o osvědčení rozhodl dříve, než uplyne zkušební doba. Veřejné zasedání k tomuto rozhodnutí není třeba konat, pokud s osvědčením odsouzeného souhlasí státní zástupce a v takovém případě nerozhoduje soud ve veřejném zasedání, ale rozhodnutí činí podle § 332 odst. 1 věta druhá trestního řádu předseda senátu.

Pokud odsouzený během zkušební doby podmíněného propuštění řádný život nevedl, může soud postupovat následujícím způsobem, primárně rozhodne o tom, že se zbytek trestu vykoná, podotýkám, že rozhodnutí o tom, že se zbytek trestu vykoná jakož i níže uvedená rozhodnutí může soud učinit již během zkušební doby podmíněného propuštění, jakmile zjistí, že odsouzený svým chováním zavedl příčinu k nařízení výkonu zbytku trestu. Pokud soud ve zcela výjimečném případě vzhledem k osobě odsouzeného a okolnostem případu, že není nezbytně nutné přistoupit k výkonu zbytku trestu, může ponechat podmíněně propuštění v platnosti, i když odsouzený svým chováním zavedl příčinu k nařízení zbytku výkonu trestu a může stanovit nad odsouzeným dohled (pouze v případě nebyl-li mu již uložen při podmíněném propuštění nebo přiměřeně prodloužit zkušební dobu nejvýše o dvě léta ovšem nesmí překročit maximální délku zkušební doby (odsouzených za přečin 3 léta u ostatních odsouzených 7 let), případně stanovit odsouzenému další omezení a povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 trestního zákoníku (nesmí být totožné s těmi, které mu již byly uloženy), které směřují k tomu odsouzený vedl řádný život.

⁴⁷ ROZUM, Jan, Kotulan, Petr, TOMÁŠEK, Účinnost dohledu u osob podmíněně propuštěných. Vyd. 1 s.92

⁴⁸ PŮRY, F In ŠÁMAL, P. a kol. Komentář k trestnímu zákoníku – 1. Díl, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s.978

Zde je zákonná podmínka, že v případě, že odsouzený vedl řádný život a soud rozhodl o tom, že se osvědčil, má se za to, že trest byl vykonán dnem, kdy byl odsouzený propuštěn z výkonu trestu. Tato skutečnost je pro odsouzeného významná z hlediska případného posouzení jeho žádosti o zahlazení odsouzení (§ 105 a následující trestního zákoníku).

Zákonná fikce osvědčení odsouzeného, který byl z výkonu trestu odněti svobody podmíněně propuštěn nastává v případě, že soud aniž by na tom odsouzený měl vinu, nerozhodl do jednoho roku od uplynutí zkušební doby o osvědčení odsouzeného nebo o nařízení zbytku výkonu trestu nebo o ponechání podmíněného propuštění v platnosti i v takovémto případě se zadaný výkon trestu považuje okamžik podmíněného propuštění odsouzeného trestní zákoník nevylučuje opětovné podmíněné propuštění odsouzeného z výkonu trestu po odpykání zákonem stanovených částí trestu je však třeba konstatovat, že v takovém případě bude soud velmi obezřetně zkoumat to, zda odsouzený skýtá záruku, že v budoucnu povede řádný život, pokud již jednou šanci v podobě podmíněného propuštění v páchání další trestné činnosti či jiným způsobem zavedl příčinu k nařízení výkonu zbytku trestu. Byla-li příčina pro níž byl odsouzenému výkon zbytku trestu nařízen dána recidivním chováním odsouzeného a jeho opětovným odsouzením za trestnou činnost zejména obdobného charakteru, s tou za níž byl předtím z výkonu trestu odněti svobody podmíněně propuštěn je dle mého názoru možnost takového podmíněného propuštění v podstatě nulová, byť to zákon nevylučuje. Pokud odsouzený ve zkušební době pod propuštění spáchal obdobnou trestnou činnost, za níž byl navíc odsouzen k dalšímu nepodmíněnému trestu lze asi spravedlivě konstatovat, že další podmíněné propuštění takového odsouzeného je téměř nemožné na druhé straně si lze představit situaci, kdy odsouzený ve zkušební době podmíněného propuštění spáchá bagatelní delikt zejména nedbalostní přečin, případně přestupek a následky tohoto jednání odčiní případně uloženou povinnost k náhradě škody dodatečně splní až po pravomocném nařízení výkonu zbytku trestu a v takovémto případě se lze důvodně domnívat, že opětovné podmíněné propuštění z výkonu trestu odněti svobody má své opodstatnění.⁴⁸ Opětovné propuštění z výkonu trestu odněti svobody je možné po vykonání další zákonné lhůty. Pro opětovné podmíněné propuštění z výkonu trestu odněti svobody se vztahují podmínky jako je při prvním podmíněném propuštění.

⁴⁸ PŮRY, F In ŠÁMAL, P. a kol. Komentář k trestnímu zákoníku – 1. Díl, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s.978

Zákon výslovně vylučuje opětovné podmíněné propuštění odsouzeného k výkonu výjimečného trestu na doživotí.

Zvláštní postup upravuje zákon v případě, že došlo k podmíněnému propuštění odsouzeného na základě přijaté záruky za dovršení nápravy odsouzeného a tato záruka byla jejím poskytovatel následně odvolána. V takovém případě soud posuzuje, zda podmíněné propuštění nadále plní své poslání či nikoliv i bez přijaté záruky a dospěje-li k závěru, že neplní, rozhodne o tom, že se zbytek trestu vykoná, v opačném případě ponechá podmíněné propuštění v platnosti. Samotné odvolání záruky ještě není tedy důvodem, aby soud nařídil zbytek výkonu trestu odnětí svobody.⁴⁹

⁴⁹ PŮRY, F In ŠÁMAL, P. a kol. Komentář k trestnímu zákoníku – 1. Díl, 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s.969

4 Některá specifika podmíněného propuštění

Právní úprava podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody může v určitých případech jinak upravena, proto si zde ukážeme jak je tomu v případě podmíněného propuštění mladistvých a také poukáží na přeměnu trestu odnětí svobody v trest domácího vězení.

4.1 Přeměna trestu odnětí svobody v trest domácího vězení

S ohledem na narůstající počet odsouzených za bagatelní delikty, narůstal enormní tlak na snížení počtu vězňených osob ve výkonu trestu odnětí svobody, a proto v rámci legislativy byla přijata novela č. 390/2012 Sb., které přímo nesouvisí s podmíněným propuštěním a však svou povahou se mu velmi blíží. Jedná se o možnost přeměny trestu odnětí svobody na trest domácího vězení. Takovýto postup je možný pouze u odsouzení za přečin a to za situace, kdy odsouzený splňuje následující zákonné podmínky, aby vykonal polovina trestu přečin a odsouzený musí svým chováním po právní moci rozsudku zejména ve výkonu trestu a plněním svých povinností prokázat polepšení a je dán zákonný předpoklad, že se od odsouzeného dá předpokládat, že povede řádný život, v takovém případě soud nepropouští z výkonu trestu odnětí svobody na svobodu, ale přeměňuje mu nevykonaný zbytek trestu odnětí svobody na trest domácího vězení, přičemž každý den nevykonaného zbytku trestu se počítá za jeden den trestu domácího vězení. V tomto případě není soud vázán maximální výměrou trestu domácího vězení podle § 60 odst. 1 trestního zákoníku, která činí nejvýše dvě léta. Z uvedeného vyplývá, že maximální délka doby po níž odsouzený bude vykonávat trest domácího vězení s přihlédnutím k § 14 odst 2 trestního zákoníku činí 5 let. Zákonným předpokladem pro přeměnu nepodmíněného trestu odnětí svobody na trest domácího vězení vedle shora citovaných podmínek je splnění zákonných předpokladů uvedených v § 60 trestního zákoníku, tedy v existenci písemného slibu odsouzeného, že se ve stanovené době bude zdržovat v obydlí na určené adrese a poskytne při výkonu kontroly veškerou potřebnou součinnost, povinností odsouzeného tedy není pouze se zdržovat v obydlí, ale též poskytnout součinnost pro výkon kontroly tohoto trestu. Odsouzený se během výkonu trestu domácího vězení musí zdržovat v určeném obydlí nebo jeho části s výjimkou zákonem stanovených důvodů.

Řízení o přeměně z výkonu trestu odnětí svobody v trest domácího vězení je upraveno ustanoveními § 333 b. trestního řádu, soud rozhoduje rovněž usnesením, proti

němuž je přípustná stížnost, která má odkladný účinek. Místní příslušnost soudu je dána soudem v jehož obvodu je věznice v níž se výkon trestu odnětí svobody vykonává. Věcná příslušnost zde není výslovně stanovena na rozdíl od ustanovení § 333 odst. 1 trestního řádu, a proto lze s odkazem na ustanovení § 320 odst.2 trestního řádu, dovodit, že v případě uložil-li trest odnětí svobody krajský soud jako soud prvního stupně, rozhoduje o přeměně trestu odnětí svobody na trest domácího vězení krajský soud v jehož obvodu se trest odnětí svobody vykonává. Osobami oprávněným k podání žádost na přeměnu trest odnětí svobody v trest domácího vězení jsou státní zástupce, ředitel věznice, kde odsouzený vykonává trest odnětí svobody a samotný odsouzený. Tady vzniká otázka, proč by odsouzený žádal o takovouto přeměnu, když může podat žádost o podmíněné propuštění, kde by v případě propuštění na svobodu nebyl toliko omezen jako v případě domácího vězení.

Z novely, která nám zavádí přeměnu trestu odnětí svobody v trest domácího vězení je dalším ze způsobů jak ulevit českým věznicím a zejména ušetřit, neboť život odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody je velice nákladný, vychází přibližně na 1.000,- Kč na den, kdežto v případě domácího vězení se tato částka pohybuje do 200,- Kč.

4.2 Podmíněné propuštění mladistvého

Právní úprava týkající se mladistvého je odlišná od právní úpravy dospělého pachatele, a to především v rozumové a právní vyspělosti, není u mladistvého pachatele zcela ukončen. Mladistvý v jistých případech tedy nedokáže vyhodnotit nastalou situaci ani své chování na rozdíl dospělého.⁵⁰

Vzhledem ke shora uvedeným skutečnostem byla zákonem č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže zaveden zvláštní právní úprava týkající se trestání mladistvých, která nahradila původní ustanovení § 74 a následující trestního zákona.

Kdo se rozumí mladistvým, je stanoveno v § 2 odst. 1 písm c) zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Z toho ustanoví vyplývá, že mladistvým se rozumí osoba, která dovršila patnáctý rok a nepřekročila osmnáctý rok svého věku.

Úprava je obsažena v ustanovení v § 78 citovaného zákona a obsahuje pouze speciální úpravu týkající se mladistvých pachatelů spočívající v tom, že odsouzeného

⁵⁰ Jelínek, J. a kol.: Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 1. vydání. Praha: Leges. 445-446,

mladistvého lze za splnění podmínek stanovených v trestním zákoníkem propustit i dříve, než vykoná jednu třetinu, polovinu nebo dvě třetiny trestu. Rovněž délka zkušební doby, kterou lze odsouzenému při podmíněném propuštění stanovit je upravena odchylně, kdy u odsouzených mladistvých za přečin činí tři roky a u ostatních odsouzených až pět let. V daném případě je tedy zřejmé, že zákon o soudnictví ve věcech mládeže nevyžaduje pro podmíněné propuštění mladistvého odsouzeného splnění zákonné podmínky v podobě výkonu určité části trestu, jak je tomu u dospělých odsouzených, rovněž délka zkušební doby je u mladistvých odsouzených stanovena odlišně. V případě odsouzených za zločin, kde není stanovena spodní hranice délky zkušební doby a horní hranice činí pět let. U mladistvých odsouzených za přečin je délka zkušební doby upravena totožně s trestním zákoníkem.⁵¹ Zákon o soudnictví ve věcech mládeže je ve vztahu k trestnímu zákoníku v poměru speciality, což znamená, že přednostně se vychází ve věcech týkajících se mladistvých pachatelů z tohoto zákona a pouze v případě, že určitá otázka není zcela nebo vůbec upravena použije se trestní zákoník, případně v procesních otázkách trestní řád.

Právní úprava podmíněného propuštění u mladistvých odsouzených není v citovaném zákoně upravena komplexně a subsidiárně se zde použijí ustanovení obsažená v trestním zákoníku.

V případě, že soud rozhodne u mladistvého odsouzeného o tom, že se ve zkušební době podmíněného propuštění osvědčil nastává zákonná fikce zahlazení odsouzení.

4.3. Komparace c německou právní úpravou

V německé trestním zákoníku (Das Strafgesetzbuch – StGB) je podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody vedeno jako odklad zbytku trestu odnětí svobody. Odklad zbytku trestu odnětí svobody je hmotněprávně obsažen v ustanovení § 57 – 57b StGB.

Důležité je uvést, že německý StGB rozlišuje mezi trestem určeným, nebo-li časově omezeným, který může být vyměřen v rozmezí 1 měsíce až 15 let. Pro odklad zbytku časově určitého trestu odnětí svobody je obecně nutné, aby odsouzený vykonal dvě třetiny trestu, přičemž nejméně musí vykonat dva měsíce. Vedle této podmínky musí odsouzený s odkladem zbytku souhlasit. Při rozhodování soud posuzuje osobnost odsouzeného, jeho dosavadní způsob života, okolnosti spáchaného činu, jeho chování ve výkonu trestu a životní poměry. Vše musí uskutečněno s ohledem na zájmy ochrany společnosti. Tady se naše právní úprava tedy liší, neboť vykonání dvou třetin trestu je

potřeba pouze u taxativně stanovených trestných činů, vedle toho je tedy naše obecná lhůta stanovena na vykonání jedné poloviny trestu.¹

Německý trestní zákoník připouští dřívější odklad zbytku trestu a to po polovině vykonaného trestu, kde však odsouzený musí odpykat nejméně šest měsíců. K tomu, aby byl odsouzený takto dříve propuštěn je podmínka, že trest jenž vykonává nepřevyšuje dva roky a v samotném výkonu trestu je odsouzený poprvé, nebo lze předpokládat, že odsouzený nebude na svobodě dale páchat trestnou činnost a jeho osobnost k tomu během výkonu trestu nasvědčuje. Zde je další viditelný rozdíl, kde v našem trestním zákoníku je hranice pro dřívější podmíněné propuštění stanovena na jednu třetinu trestu, přičemž není zavedena časové hranice, která musí být vykonána jako je tomu v případě šesti měsíců uvedených v německém trestním zákoníku. U doživotně odsouzených je stanovena časová hranice pro případný odklad zbytku trestu na patnáct let, kde i přes závažnost trestního činu není nutný výkon zbylé části trestu.

Česká právní úprava je dá se říci o něco málo benevolentnější, než jako je tomu v případě německého StGB. Rozdíl je i ve zkušební době, která nesmí být v případě německé právní úpravy kratší, než doby zbytku výkonu trestu odnětí svobody, zkušební doba může být uložena v rozmezí jednoho až pěti let a může být případně zkracována nebo prodlužována. Jediné v čem by se dalo říci, že je naše právní úprava přísnější je dohled probačního úředníka, který může být u nás uložen v jakémkoliv případě, tedy bez omezení. V případě StGB může být dohled uložen pokud odsouzený byl ve výkonu trestu déle než jeden rok.²

Procesně právní úprava je obsažena v německém trestním řádu (Die Strafprozeßordnung – StPO) v ustanovení § 454 - § 462a. O odkladu zbytku trestu rozhoduje zvláštní komora zemského soudu, která je místně příslušná dle místa, kde odsouzený trest vykonává. Návrh na odklad může vedle osoby odsouzeného podat také státní zástupce společně s ředitelem věznice. Soud rozhoduje taktéž jako český usnesením, v případě zamítavého rozhodnutí je možnost podání opětovného návrhu, který je narozdíl od naší právní úpravy obsažen v německém StGB u nás je obsažen v trestním řádu. Lhůtu pro opětovné podání narozdíl od naší právní úpravy zde stanovuje soud a nesmí být delší než šest měsíců. V případě návrhu na odklad zbytku trestu u osob, které byly odsouzeny k doživotnímu výkonu trestu odnětí svobody, nebo u osob

¹ *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 28. 8. 2014]. Das Strafgesetzbuch – Jiří Kruk

² *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 28. 8. 2014]. Das Strafgesetzbuch – Jiří Kruk

odsouzených k výkonu trestu delší než dva roky je povinnost soudu si vyžádat znalecký posudek k osobě odsouzeného, jestliže je obava, že jeho propuštění by bylo v rozporu s ochranou společnosti.³

³ *Beck-online* [právní informační systém]. Nakladatelství C.H.Beck [cit. 28. 8. 2014]. Die Strafprozeßordnung

5. Statistiky týkající se podmíněného propuštění

Vývoj počtu vězňů v posledních 10 letech⁴

ROK	VĚZNĚNÉ OSOBY
2004	18 343
2005	18 937
2006	18 578
2007	18 901
2008	20 502
2009	21 734
2010	21 892
2011	23 154
2012	22 612
2013	16 609

Počet podmíněně propuštěných z výkonu trestu v posledních 10 letech⁵

ROK	PODMÍNĚNĚ PROPUŠTĚNÍ
2004	3 541
2005	3 698
2006	3 971
2007	4 195
2008	3 959
2009	3 986
2010	4 375
2011	4 109
2012	4 658
2013	2 835

4

http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/spr%C3%A1vn%C3%AD/statistiky/Statistic%C3%A9%20ro%C4%8Denky/Rocenska_2013.pdf.

5

http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/spr%C3%A1vn%C3%AD/statistiky/Statistic%C3%A9%20ro%C4%8Denky/Rocenska_2013.pdf.

Závěr

V mé diplomové práci jsem chtěl podat celkový pohled na institut podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, který dle mého názoru má zcela nepochybně svůj právní význam. Je možno vést poměrně obsáhlé odborné diskuse o tom, jakým způsobem a v jakém rozsahu nastavit podmínky pro podmíněné propuštění.

Nepochybné však je, že podmíněné propuštění odsouzených z výkonu trestu odnětí svobody má v českém právním řádu svůj dlouholetý význam a místo. Je otázkou a ptám se sám sebe zda pro odbornou či laickou veřejnost, má-li být podmíněné propuštění nastaveno tak široce, jak je upraveno v současném trestním zákoníku. Na druhé straně jsem schopen říci, že existuje řada odpůrců stávající úpravy, kteří se budou domáhat ještě volnějších podmínek pro podmíněné propuštění.

Po absolvovaných stážích v advokátní kanceláři a následích u Okresního soudu v Příbrami si troufám říci, že současná právní úprava podmíněného propuštění obsažená jak v trestním řádu, tak v trestním zákoníku je velmi vstřícná a dle mého osobního uvážení mnohdy i příliš benevolentní.

Ze svého osobního pohledu se s institutem podmíněného propuštění zcela ztotožňuji, avšak zásadně nesouhlasím s jeho zneužíváním v předvolebním boji.

A opětovně zdůrazňuji svůj zásadní nesouhlas s možností podmíněného propuštění odsouzeného za zločin po výkonu jedné třetiny trestu.

V obecné rovině lze říci, že podmíněné propuštění má v dlouholetou tradici, avšak zásadně nesouhlasím s tím, aby tento institut byl zneužíván aktuálně vládnoucí garniturou k okamžitému řešení problému, kterým byla v daném případě přeplněnost věznic.

Počínajíc historickou částí, ze které je vidět, že tento institut se od doby svého vzniku měnil, co se týká časových podmínek, ale ve své podstatě zůstal zachován.

K vypracování mé práce jsem se snažil vyhledávat co nejvíce odborných článků, které převážně napsal soudce Okresního soudu v Ostravě JUDr. Vicherek, z důvodu toho, že nikde není ucelená literatura, která by shrnovala institut podmíněného propuštění. Nejvíce jsem vycházel z komentářů k jednotlivým zákonům a také z beck-online.

Úplně na závěr bych podotkl, že doufám v to, že nová vláda se nebude snažit za každou cenu měnit podmínky podmíněného propuštění, za účelem ulehčení státnímu rozpočtu

Přeci jen nepodmíněný trest odnětí má přicházet až jako úplně poslední možnost, a proto si myslím, že neustále slevovat z podmínek podmíněného propouštění jako tomu bylo novelou č. 390/2012 Sb., není dobré.

Seznam použitých zdrojů

Právní předpisy

1. zákon č. 562/1919 Sb., o podmíněném odsouzení a podmíněném propuštění, ve znění zákona č. 91/1934 Sb. účinném ke dni 3. 6. 1934
2. nařízení vlády Československé republiky č. 598/1919 Sb., kterým se provádí zákon o podmíněném odsouzení a podmíněném propuštění, ve znění zákona č. 223/1923 Sb. účinném ke dni 29. 11. 1923
3. zákon č. 48/1931 Sb., o trestním soudnictví nad mládeží, ve znění zákona č. 68/1935 Sb. účinném ke dni 27. 4. 1935
4. zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 68/1957 Sb. účinném ke dni 30. 12. 1957
5. zákon č. 87/1950 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění zákona č. 67/1952 Sb. účinném ke dni 1. 1. 1953
6. zákon č. 64/1956 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění účinném ke dni 1. 1. 1957
7. zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 52/2009 Sb. účinném ke dni 1. 4. 2009
8. zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
9. zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů
10. zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů
11. zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů
12. zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
13. vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů
14. Strafgesetzbuch, BGB1. I S. 3322, ve znění pozdějších předpisů
15. Strafprozessordnung, BGB1. I S 1074, ber. 1319, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura

1. rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky TZV 10/60 ze dne 13.5.1960; č. 12/1961 Sb. roz. R 12/1961 tr.

2. nález Ústavního soudu České republiky III. ÚS 1735/10
3. nález Ústavního soudu České republiky III. ÚS 1542/09

4. usnesení Krajského soudu ze dne 3.3.2010 sp.z. 10 To 170/2010
5. rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. září 2011, sp. zn. 11 Td 44/2011 (T 1425)

Literatura

1. JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo hmotné. 2. vydání. Praha: Leges, 2011. 912 s.
2. JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo procesní. 2. vydání. Praha: Leges, 2011. 816 s.
3. JELÍNEK, Jiří a kol. (ed). Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 1. vydání. Praha: Leges, 2009. 1216 s.
4. KUČERA, Pavel. Několik poznámek k podmíněnému propuštění z výkonu trestu odnětí svobody na doživotí a přerušení výkonu trestu odnětí svobody. Trestní právo, 2007, č. 11, s. 3-6.
5. ROZUM, Jan a kol. Institut dohledu u podmíněného propuštění. Závěrečná zpráva z výzkumu. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. 261 s.
6. ROZUM, Jan a kol. Účinnost dohledu u osob podmíněně propuštěných. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2008. 170 s.
7. ŠÁMAL, Pavel, VÁLKOVÁ, Helena. K podmíněnému propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Trestněprávní revue, 2012, č. 11-12, s. 249-255.
8. ŠÁMAL, Pavel a kol. (ed). Komentář k trestnímu zákoníku – 1. díl. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 3285 s.
9. ŠÁMAL, Pavel a kol. (ed). Komentář k trestnímu zákoníku – 1. díl. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 3614 s.
10. ŠÁMAL, Pavel a kol. (ed). Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 988 s.
11. TAKÁČ, Miloslav. Podmienečné odsúdenie a prepustenie. Bratislava: Právnická jednota, 1946
12. VICHEREK, Roman. Dopady novely trestního zákoníku provedené zákonem č. 390/2012 Sb. Trestní právo, 2013, č. 7-8, s. 22-33.
13. VICHEREK, Roman. Institut podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody z historického hlediska. Trestní právo, 2013, č. 2, s. 23-27.

14. VICHÉREK, Roman. Předčasné podmíněné propuštění dle § 88 odst. 2 tr. zákoníku a prvotní praktické postřehy z praxe. Trestní právo, 2012, č. 1, s. 18, s. 16-23.
15. VICHÉREK, Roman. Příslušnost soudu k podmíněnému propuštění. Trestněprávní revue, 2013, č. 10, s. 234-237.
16. VOJÁČEK, Ladislav; SCHELLE, Karel; KNOLL, Vilém. České právní dějiny. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012.
17. VOJÁČEK, Ladislav; SCHELLE, Karel; KNOLL, Vilém. České právní dějiny. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012.

Internetové zdroje

www.beck-online.cz

www.epravo.cz

www.psp.cz

www.trestnizakonik.cz

Abstrakt

Diplomová práce ukazuje ucelený přehled o institutu podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, od jeho zavedení do praxe až do současné doby. Nejdůležitější částí práce jsou hodnotící kritéria nutná k propuštění, a to jak obligatorní, tak fakultativní. Další kapitola se zabývá procesním vymezením řízení o podmíněném propuštění a podklady, které soud má pro rozhodnutí k dispozici. Malou část práce věnuji podmíněnému propuštění mladistvých a trestu odnětí svobody přeměněnému v trest domácího vězení právě s ohledem na podmíněné propuštění. Vedle toho jsem také provedl krátkou komparaci podmíněného propuštění s německou právní úpravou. Na závěr jsem přidal statistiky týkající se podmíněného propuštění.

Abstract

The thesis shows comprehensive overview of the institute of conditional release from serving a sentence of imprisonment, from introduction into juridical practice till the present time. The most important part of the thesis refers to the judging criteria requirements for release and the obligatory and system in place. Next chapter one deals with judicial proceeding and the evidence which the court has for his decision. A lil bit of the thesis concerns with the custodial sentences changing to house arrest sentences in relation to suspended sentences and conditional release of young offenders. In these cases I make short comparation between Czech law and German law. I add statistics with conditional release at the end.

Seznam klíčových slov

podmíněné propuštění, trest odnětí svobody, trest odnětí svobody na doživotí, trest domácího vězení, mladistvý

Key words

probation department, custodial sentences, life sentences, house arrest sentences, young offenders